UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Specvlvm Ivris Gvlielmi Dvrandi

Durantis, Guilelmus

Augustae Taurinorum, 1578

Satisdationibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96857

Visual Library

ſundum, qui Lucius. ff. de rei vend. ſed ibi erat res obligata: ſed certe hic eſt quaſi obligata, vt in §. offerri. §. dicto ver. ſed pone, petij. Guil. Item nõ eſt hæc exceptio peremptoria in ꝯtractibus nominatis, ſed moratoria executionis. Tutius eſt vero, ꝙ iudex pronũciet de vtraq;, ſecũdum no. C. de ſen. l. cum eorũ. Ego dico, ꝙ non iure exceptionis, ſed eodem officio venit vtraque, ar. C. vbi cau. fiſ. l. cũ venditur. C. de repudi. l. j. & ff. de pet. hær. l. fi. Bal. ¶ In ſucceſsiuis delictis q̃diu delinquit, actio naſcit̃, nec præſcribitur, ar. ff. de vſufr. accreſ. l. j. in fi. & ideo a qualibet parte tẽporis dinumerari põt ius accreſcendi, arg. ff. de adul. l. mariti. §. ſex menſes. Secus in ſnia, quę ẽt quotidie naſcentẽ actionẽ pimit, vt no. ff. de iureiu. l. qui iuraſſe §. in popularibus, q̃a cãm tollit. Bald. ¶ Replicatio debet eſſe ad ſubſtãtiã exceptiõis. & de eodẽ, vbi ad factũ opponitur. §. nũc dicendũ. ver. fi. G. Sed vbi ad perſonã, dic, vt in l. cum mulier, ff. ſol. mat. per Iac. de Are. & Batio. ¶ Licet ꝯ ſententiam non poſſit opponi exceptio, tñ non meretur ſententiæ executionem, niſi in radice, & in ſubſtantia ſit liquida, l. hoc aũt. §. j. ff. ex qui cau. in poſ. ea. ibi, liquerit. qui tex. eſt aureus ad hoc. Bald.

a ¶ De Satiſdationibus[a]. Rubrica.

QVoniã oblato libello quędã cautiones in iudicio præſtãtur, ideo vtile eſt vt de eis aliqua ſubiiciamus. Et primo dicamus de ſatiſdationibus principaliũ perſonarũ: ſcilicet de ſatiſdatione actoris, & rei. Poſtmodum de ſatiſdatione perſonarum pro aliis in iudicio interuenientiũ, ſcilicet procuratoris actoris, & procuratoris rei, & defenſoris, & tutoris, & de quibuſdam aliis ſatiſdationibus extraiudicialibus, &c.

ADDITIO.

a Pileus ſine rubrica tractat de his in prin. ſui operis. ¶ Bag. etiã non ſacit Rubric. tamen charta ij. circa mediũ aliquid tractat de ſatiſdatione agentiũ nomine alieno. ¶ Tan. parte i j. facit tres rubricas de tribus ſatiſdationibus, actoris, rei & agentiũ cauſas alienas. ¶ Roſ. vbi tractat de actionib⁹ ex ſtipulatu, rubr. ii. iij. & ix. de his hoc ordine tractat, de ſatiſdatione Rem ratã haberi. Iudicatũ ſolui, & Iudicio ſiſti: de quibus tangit auctor j̃. de pi. ſup ij. part rubri. ¶ Neuter Vber. nec Io. de Deo fecerũt de hoc rubricã, nec Bonagui. ¶ Aegid. rubr. xj. cum duabus ſeq. tractauit de his. ¶ Alber. Gal. aliquid de his tractat rubri. ſua prima, ſcilicet de procurat.

SVMMARIVM.

1 *Datio fideiuſſoris quo caſu poſſit actori remittit: & ipſa remiſſa, quid ab eo ſit exigendum.*
2 *Actor non veniens in termino, ad quem aduerſarium citari fecerat, non eſt ante expenſarum reſtitutionem audiendus.*

¶ Actor qualiter habeat in iudicio ſatiſdare.

1. §. Actor igitur, qui vult agere, libellum ſuæ petitionis debet porrigere: & per iudicẽ, ſeu eius executorem eſt offerendus reo: vt dicam j̃ de lib. concep. §. reſtat. Verum tamen prius quã actor iudici libellũ porrigat, ſatiſdabit cũ idoneo fideiuſſore, ꝙ vſque ad finem litis perſeuerabit in cauſa, quodque eam per ſe, vel per procuratorem ſuum perficiet: & quod ſi eum apparuerit litem iniuſte mouiſſe, dabit reo deci-
1 mã partem litis in libello comprehenſę. † ¶ Si vero conſtiterit p ipſius ſacramentum, ꝙ fideiuſſorem dare non poſſit, remittitur ei datio fideiuſſoris, ſed iuratoriã exponet cautionem, & in libello profiteri debet ſe facturum hæc omnia. Et hoc verum eſt generaliter, ꝙ talis cautio pręſtari debet, niſi cauſa moueatur ex cõſenſu vtriuſq; partis: puta ꝙ apud arbitros, vel quod melius eſt, id eſt, quod cautio de vtriuſque partis conſenſu remittatur. Hæc omnia habẽtur, C. de epiſ. & cle. auth. generaliter. C. de aſſe. tol. l. j. §. omnes. Hoc autem facto iudex libellum recipiat, & citet reum, vt veniat, vt dictum eſt s̃. de citat. §. ſequitur & §. ſeq. & cũ venerit, debet actor iterum cautionem exponere in eũ quem di
a xit ſibi obnoxium, vel in negotii executorem [a], quod intra duos menſes litem conteſtabitur: quod ſi nõ fecerit, omne damnum duplo reſarciet reo, ita tamen ꝙ cautio illa nõ tranſcendat ſummam xxxvj. aureorum, vt C. de lit. cont. auth. libellum. & de dila. auth. quod fieri. quæ habentur iij q. iij §. ſpatiũ. & in auth de li-
b tig. § ad excludendas. Tamen, ſecundum Tan.[b] iudex ſtatim poteſt recipere libellum, & actor ſimul præſtet vtrãque cautionẽ, ante quam reus libellum recipiat, quod nõ eſt abſonum dicere. Verum licet iura has præcipiant pręſtari cautiones, hodie tamẽ
c non præſtantur, contraria de conſuetudine præualente[c], argum. iiij. diſt. §. leges & no. Inſt. de ſatiſd. §. ſed hodie. & j̃ §. prox. prope princ. Itẽ nõ ſunt coram arbitro præſtãdæ, vt s̃. de arbitris, §.
2 differt. ver. item coram eo nõ. † ¶ Porro actor, qui non venit in termino, ad quem aduerſarium citari fecerat, nõ auditur niſi prius reſtitutis expẽſis, & idonea cautione præſtita, & in alia cautio-
d ne fideliter comparebit: quod dic, vt extra de do. & cont. actor[d]. De accuſatore dic, vt iiij. q. v. quiſquis. Sed & mulier nõ præſtat prædictas cautiones iudicio ſiſti, ff. qui ſatiſd. cog. de dic. §. j.

ADDITIONES.

a Executorem. ¶ Per cuius ſtipulationem acquirebatur reo actio, per l. ff. rem pup. ſal. fore. non quaſi. in prin.
b Secundum T. ¶ & Pileum. quorum, vbi s̃. fuit totum, quod hic dicitur, vſque ad ver. porro exceptis remiſſionibus autoris.
c Prçualente. ¶ Dicit Tan. ꝙ audiuit do. Azo. rem ſic dicentem: & Pil. & ipſe Tanc. dicunt, ꝙ ſuis temporibus illas pręſtari non viderũt: & hæc dico, ne credas hoc nouiſſimum.
d Actor. ¶ lib. vj.

SVMMARIVM.

¶ Reus qualiter ſatiſdare debeat in iudicio.

1 *Conueniens rei vendicatione forenſem, equum conuenientis ducentum per locum ſuum, an & qualiter fieri debeat ſatiſdatio.*
2 *Clericus quo caſu teneatur ad cautionem ſeu ſatiſdationem.*
3 *Prælati eccleſiarũ licet decimam litis, aut aliam partem non poſſunt recuperare, poſſunt tamẽ expenſas moderatas, & pro eis pignora recipere.*
4 *Papa poteſt ſuã ſententiam, vel auditoris ſui vbique executioni mandare.*
5 *Scholaris Bon. conuentus, cauens iudicio ſiſti, ſi alium ſcholarem offert fideiuſſorem, an ſit audiendus.*
6 *Satiſdare an poſſit quis coram vno, quod coram alio aget.*
7 *Recuſans examen delegati non cauet coram eo, quod reſpondebit coram domino feudi.*
Roma eſt communis patria.
Satiſdare quis debet coram illo iudice, coram quo conuenitur.
8 *Scholaris plures habens iudices, coram quo habebit litigare.*
9 *Satiſdatio eius, qui non poſſidet immobilia, qualiter, & qua forma ſit in ſcriptis reponenda.*
10 *Fideiuſſor in iudicio ſiſtẽdi cã datus, debet pro rei qualitate locuples eſſe.*
11 *Pro eccleſia, quæ conuenitur, ſi fideiuſſorem non inueniat ſufficientem, an poſſit eius vaſallus admitti.*
12 *Forma cautionis, quam habet præſtare contumax intra annum veniẽs, volenſque recuperare poſſeſſionem, cuius commodo deſtitutus fuerat per primum decretum propter contumaciam.*

2. §. Dicto de actoris ſatiſdatione, nunc de reo dicendũ eſt Et quidem reus, cum libellum recipit, ſatiſdare debet ꝙ vſque ad finem litis permanebit, vt Inſt. de ſatiſd. §. ſed hęc hodie. iii. q. iij differatur ff. de offi præ. ſenatus. in fi. Veruntamẽ ſi poſſidet immobilia, ſufficit ei ponere iuratoriã cautionem, vt ibi, ff. qui ſatiſd. cog. ſciendum, non tamẽ cauet de iu-
a dicato ſoluendo, Inſt. eo §. ab eius vero[a]. Exponet ẽt reus aliam cautio-

ADDITIO.

a Vero. ¶ Do. meus in legibus pulchre dicebat, ſuper l. j. ff. qui ſatiſda. cog. ꝙ gl. magna illius legis debeat eſſe ſuper rubrica, cuius rubricæ ſunt tres quæſtiones. Prima, qui ſatiſdare cog. Secunda, q iuramento promittunt. Tertia qui ſunt, quorum promiſſioni cõmittitur, id eſt, qui ad neutrũ tenẽtur. Ad primam reſpondet, ꝙ ſatiſdat iudicio ſiſti, qui nõ poſſidet immobilia, vt præd. l. ſciendum. Item qui ſe offert defenſioni, cũ mandato, vel ſine: q̃a nullus alterius litis idoneus defenſor eſt ſine ſatiſdatione: vt præ. §. ab eius & §. ſi vero, eo ti. & no. ff. in ius vo. vt eant. ſup rubrica. Ad ſecundã reſpondetur, quod hi qui immobilia nõ poſſident nec fideiuſſores dare poſſunt. C. de epiſ. & cle. auth. generaliter. & Inſt. hoc ti. §. ſed hodie. & pſonæ honoratæ, C. de prox. ſacr. ſcri. l. j. & ij. Ad tertiam reſpondetur de clericis, C. de epiſc. & cle. l. cum clericis, vbi non iurant. Item nec ſatiſdant, in auth. de ſan. epiſ. §. ſiue aũt pecuniaria cauſa. Itẽ ille, de quo ſic conuenit. Inſt. de rer. diui. §. venditæ. Liberatur aũt, qui ſatiſdare tenetur, dando pignora, ff. de col. bo. l. j. §. iubet. ad hoc tamen notentur. & ſic loquit̃ l. prætoriæ ff. de præt. ſtip. ¶ Adde, & primã quæſtionem limita, ſ. ꝙ non poſſidens immobilia, tenetur ſatiſdare, ꝙ hæc regula non habet locum in eo, qui multa bona mobilia poſſidet, quæ de facili non poſſent occultari, ſecundũ Gui. de Cu. Cy. bal. in l. ſciendũ. ff. qui ſatiſ. cog. & Bal. & Imo. in l. facere. ff. ſol. mat. Secundo fallit, vbi ego à te prius conuentus, puta ad equũ, fuerim contumax in præſtanda tibi ſatiſdatione de iudicio ſiſti, & demum ille equus ad te peruenerit: & poſtea ad eundem ego te conueniam, non potero à te petere cautionem, in qua præſtanda ego fui contumax, & hoc probatur, ſecundũ Ange. & Roſ. in l. qui bona. §. ſi quis ff. de dam. infec. Item limita, ꝙ veniẽs ad defenſionem alterius, tenetur ſatiſdare, non habere locũ, ſecundũ Ang. in d. l. ſciendum, in eo, qui venit ad defenſionem vnius articuli: alleg. gl. ſingularem l. in eo. ff. de re. iur, quã glo. ſequitur Bar. in l. ſi vero. §. de viro. ſol. mat. Imo. in c. veniens. de accu. Bal. in l. reos. C. de accuſ. ¶ Quo ad ſecundam q. ꝙ ſufficiat iuratoria cautio, limita, ſecundum Bal. & Pau. de Caſ. in l. j. qui ſatiſ. cog. ſi ſi iudex habeat præſumptiones, vel indicia, ꝙ ſatiſdare poſſit, arg. l. iij. §. j. ff. de iureiur. ſecũdum Cyn. & Odoſ. quem refert Cy. in addit. in d. l. ſi. eſt neceſſe, ꝙ iuret ſe non poſſe dare fideiuſſorem: q̃a ſubiret anceps periuriũ. ſi l. videamus. de in lit. iur. ſed debet iurare ſe credere, ſe de facili non poſſe inuenire, per l. de die. eo ti. Item limita nõ habere locũ iuratoriã cautionem in criminalibus: ſalua in muliere, ſecundum præfatos Doc. per l. j. §. ſi quis reũ. ff. de cuſt. reo. & in auth. nouo iure. C. de cuſt. reo. Plures caſus, in quibus non ſtatur iuratoriæ cautioni, vide p gl. & Doc. in l. iiij. C. de vſu. & fruc. leg. p gl. & Doct. in c. qua fronte. de app. Ant. de But. in c. fi. de ſeq. poſ. & fruc. Paul. de Caſ. in l. ij. ff. ſol. ma. ¶ Quo vero ad tertiã q. ꝙ ille, q debet ſatiſdare, liberatur dãdo pignora: ꝙ nõ liberatur ille, qui promittit ſatisfacere, ſecundũ Guil. de Cu. quem communiter alii ſequuntur in d. l. i. & hoc p tex. in auth. ut cum de app. cog. §. aliud. in uerbo, deſyderium implemus. Et an qui tenetur dare fideiuſſorem, ſi iurat nõ poſſe dare in uno loco, poſſit dare in alio. uide Alex. conſ. lvij. iij. lib.

cautionem, videlicet de re exhibenda, & non baratanda. vt in
1 præ.l.ſenatus in fi.ff.qui ſat.cog.l.ſi fideiuſſor.§.fin.† ¶ Hinc eſt, ꝙ
ſi forenſem equum meum per locum meum ducentem conue-
nio rei vendicatione, vt ſ.de comp.iud.adi.verſi.quid ſi quis ſta-
tim prius quā equum ducat, ſatiſdabit de eo non baratando, &
de illo loco ad aliū non ducendo, & repſentādo quoties opus e-
rit, vt in p̄ l. ſi eīn libello porrecto añ litē ꝯteſtatā equū alio mit-
tat, & ſatiſdatio p̄ſtita nō fuerit, nō tenet ibi rñdere, C. vbi in rē
a act.l.fi.ibi, in locis q̄bus res, &c. Ar. ꝯ.ff.de iud.l.ſi q̄s poſtea[b]. ¶ Ad
2 hāc aūt cautionē credo ēt clericū teneri, licet ſit alias in ſatiſda-
tiōe iudicio ſiſti priuilegiat⁹, vt C.de epiſ.& cle. auth.ꝑ pecunia-
ria.in auth.col.ix. de ſan.epiſ.§.ſi quas aūt. Nā in eo ſufficit ſola
ꝓmiſſio cū hypotheca rerū ſuarū, ſecūdū ti. ut ibi clerici eīm nō
ita cogūt ſatiſdare, vt alij, C.de epiſ.& cle.oēs.& ex. de ſequeſ.c.
i.in fi.de hoc ſ.de pri.dec.§.iā de effectu.ver.vlt.& de hac diuer
ſitate ſatiſdationū videt̄ loqui auth. vt reus p̄bitis ſportulis, vel
data fideiuſſione xx.dierū gaudeat induciis, in q̄bus deliberet, ce
dat, an ꝯtēdat, vl̄ petat alium iudici adſociari, vt iij.q.3 offeratur
q̄d eſt C.de lit.cont. Qui aūt ſuo nomine conuenit, iudicatū ſol
ui, ſatiſdare nō debet, vt in præ.§.ſed hodie. Veruntamē. ſicut di-
b xit Pileus, contrariū conſuetudo[c] ſeruat. nā iudices ſtatim reci-
piūt libellū ab actore. nulla prædictarū ſatiſdationū exacta ab eo
vel pręſtita ſed ab vtroq;, ſcilicet tā actore q̄ reo, recipiūt pigno
ra, vel fideiuſſores. ſi pignora dare non poſſunt: & hoc propter
expenſas, q̄ fiūt in cauſis, & in actis cauſarū, & propter decimas
litis quas iudices ſeculares ſcd̄m diuerſorum locorum cōſuetu-
dines accipere cōſueuerunt. Sed ſi iurabit reus ſe pignora, vel fi-
deiuſſores dare non poſſe, ſufficit iuratoriā præſtari cautionē, ſi-
3 cut in ſatiſdatione actoris prædictū eſt. † ¶ Et not. ꝙ licet præla-
ti eccleſiarum huiuſmodi decimam, vel aliam litis partē nō poſ
ſint recipere, vt extrà de vita & honeſt.cleri.cum ab omni, tamē
expenſas moderatas, & pro eis pignora recipere poſſunt, ſecun-
dum titulum: quod dic. vt ſ.de ſalar.§. j. ver.ſi verò eſt ordina-
c rius[c]. † ¶ Sed pone: Titius petit in curia Ro. à B. Anglico c.mar-
4 cas: ſciens autem ipſum B. receſſurū, petit, ꝙ vel ille B. deponat c.
marcas penes iudicem, vel ꝙ præſtet idoneā cautionem, ſ. pig-
nora, vel fideiuſſores, ꝙ ei ſoluet, ſi vincat, nūquid debet audiri?
Videtur, ꝙ ſic cum ille non ſit poſſeſſor immobiliū, vt in præ. l.
ſciendum.in fi. Dic contrà, arg. extrà & C. de ſeque.per totum.
& argum.C.de hære.act. vt debitum. licet enim poſſit quis cogi
ad cautionē iudicio ſiſti, vt in præ.auth.offeratur.& in præ.l.ſci-
endum.non tamē ad illam iudicatum ſolui, quam nemo ſuo no-
mine conuentus præſtat, vt ſ.& not. in præd.l. ſciendum.& ſic
obtinuit, maxime cum clerici non ita ſatiſdent. vt ſ. cum etiam
papa ſuam ſententiam, vel auditoris ſui poſſit vbique executio-
5 ni mandare. † ¶ Quid ſi ſcholaris Bonon. conuētus cauens iudi-
cio ſiſti. offert fideiuſſorē aliū ſcholarē. nūq̄d ē audiēdus? Nō vi-
det̄: imo ille habebit̄ pro non dato cum ſit priuilegiatus, ff. ſi q̄s
in ius vo.l.j.ff.qui ſatiſda.cogan.quoties. ideo enim fideiuſſorem
accipimus, vt nobis diligentius ſit cautum, Inſtit.de fideiuſſo. in
princi.& de replicat.§.fin. Quomodo ergo poteſt eſſe idoneus,
qui non poſſidet immobilia, vt ff.qui ſatiſd.cogan.ſciendum.in
prin.& qui habet fori præſcriptionem, vt eod.titul.ſi fideiuſſor.
& qui difficilis eſt ad conueniendum. vt C.lib.x.de conuen.fiſci.
deb.l.ij. Ecōtrà videtur: quia fideiuſſor debet accipi iudicio ſiſti,
dummodo ſit idoneus facultatibus, & pro facultate conuenien-
di, ff.qui ſatiſd.co.ſi fideiuſſor.in prin.& ff.in ius vo. vt eant.l.ij.
& C.lib.x.de agen.in reb.l.fin.circa princ. Sed poteſt dici, ꝙ ſi i-
d ſte nequit alios dare, ille recipiendus eſt[d], ita tamen quod renun
e ciet ſuo priuilegio[e], vt in prædict.l.ſi fideiu.circa princ. † ¶ Illud
6 quoque certum eſt, quod is qui reuocat domum debet vbi con
uentus erat, cauere, ꝙ iudicio ſiſtet certo tempore coram ſuo
iudice: & cauebit ſola ꝓmiſſiōe, forte pœnali, abſque fideiuſſo-
f ribus, ut ff.de iud.l.ij.§.ſed ſi dubitet̄[f]. niſi forte ſit ſuſpectus: q̄a
tunc datis etiā fideiuſſoribus, ar.in præ.l.ſi fideiuſſor.§.fi.& ff.de
offic.præſi.l.ſenatuſconſul.& ſic ſecundum hoc ſatiſdat quis co-
ram vno, quod coram alio aget, vt ibi.ff.iudi.ſol.l.pen. & facit
ad hoc, ꝙ in alio tempore caueat, & alio agi differatur, C.de lib.
cauſa, l.ordinata §.ſi is.& in præ.l.ſenatuſconſ.in fi.& ff.de adul.
7 ſi adulterium.§ fi. † ¶ Sed nūquid præmiſſa vera ſunt in quolibet
in non competenti foro conuento, vt debeat ibi cauere? dicit
g Accur.[g] ꝙ non: vnde recuſans examen delegati, non cauet co-
ram eo, quòd reſpondebit coram domino feudi, vt ſ.de cōp.iu
di.adi.§.j.ver.8.& in pręd.l.de iud. ideo ſatiſdatur coram eo, apud
quem conuenitur: quia ibi cōuentus habebat domicilium. Nam
Roma cōmunis patria eſt.ff.ad municip. Roma ideoque ibi ſa-
tiſdat, ꝙ in prouincia iudicis ſiſtet. Item locum poteſt habere,
8 cum quis reuocat domum, ſeu forum ad locum remotum. † ¶
Quid ergo, de ſcholari, qui habet tres iudices, vt ſ.de reo, verſi.
item ſcholaris. Pone enim, quòd citatus eſt coram rectore loci:
ipſe vero reuocat forum uolēs ſub doctore, uel epiſcopo litiga-
re: nūquid cauebit coram ipſo rectore loci? Vr̄ ꝙ ſic.ꝑ præ.§.ſed
h ſi dubitetur[h]. Vel dic, ꝙ corā eo, corā quo elegerit cām agi, ut ff
iu.ſol.l.iij.reſp.j.& l.præ.maxime ſi corā ipſo rectore ſit grauior
i forma ſatiſdandi. ſcd̄m Accur.[i] † ¶ Satiſdatio aūt eius qui non poſ
9 ſidet immobilia, hoc mō ſcribetur: FORMA[k]. Cū in cauſa, quæ
k inter B.& T.ſuper c libras. quas idem B petiit ab ipſo coram tali
iudice, oppoſitum fuiſſet eidem T. quod non erat poſſeſſor im-
mobilium, & ideo ſatiſdare debebat, ꝑpter hoc idē T. promiſit
ipſi B. ſiue mihi notario, uice & nomine ipſius B. ſtipulāti de iudi
cio ſiſti ſecūdum formam iuris, in cauſa, & ſuper cauſa prædicta:
inſuper B. ipſius T. precibus & mandato eidem B. uel mihi nota-
rio pro ipſo B. recipienti, de prædictis exiſtit fideiuſſor. Hoc ꝓba
tur ſ.in prin huius §. ¶ Quod autem notarius poſſit hāc promiſ-
ſionē recipere, & ꝙ ex hoc acquiratur actio ei, cuius nomine re-
cipitur, dixi ſuprà de primo decreto.§.iam de effectu.uerſic. ſed
10 cui præſtabitur.& ſeq. † ¶ Illud autem ſcias, ꝙ fideiuſſor in iudi-
cio ſiſtendi cauſa datus, pro rei qualitate locuples eſſe debet, ex
ceptis perſonis neceſſariis. tunc enim qualiſcūque ſufficit, ut pro
parente, & patrono, & aliis. hæc leguntur ff.in ius uo.ut eant.l.j.
11 ij.& iij. † ¶ Quid ergo ſi eccleſia, quæ conuenitur, non inuenit
ſufficientem fideiuſſorem? Dic, quod uaſallus eius pro ea admit
tetur, licet alias nō ſit idoneus pro tāta ſumma: quia eſt perſona
eccleſiæ coniuncta, per præ.leg. ¶ An autem talis fideiuſſor lata
ſententia teneatur, notatur infra de fideiu.§ j.uer.quid ſi fideiuſ-
ſor.& de hac cautione uide infra in tracta.lib.de accu.§.ſequitur
uer.ſed ſi dedit.& ſeq.de do.& cont.§.reſtat.uerſ.not.quoque.&
12 ſeq. † ¶ Porrò de cautione, quam debet præſtare cōtumax intra
annum ueniens, qui uult recuperare poſſeſſionem, cuius cōmo-
do fuerat deſtitutus per primū decretum propter contumaciā,
& an clericus eam præſtet, dixi in præ.§.iā de effectu.uer.ult.no.
Huius autem cautionis forma hæc erit.
l ¶ FORMA[l]. cum in cauſa, quæ uertitur, ſeu uerti ſperatur inter
T.& D. ſuper hoc idem T. propter contumaciam B. ex primo de
creto, ſiue ex interlocutoria iudicis fuiſſet in rei petitæ in libello
poſſeſſionē inductus. & hoc in reali. in perſonali uero dicet ſic:
fuiſſet in poſſeſſionē bonorum ipſius B. ualentium quantitatem
in libello comprehenſam, uel pro modo debiti in libello declara
ti inductus, ipſe B. intra annum ueniens & poſſeſſionē recupera-
re uolens, expenſis libelli, ſententiæ, & tenutæ.& quas idē T. pro
pter hoc ſe feciſſe oſtendit, refectis, promiſit eidem T. litē ſuſci
pere, & in ea uſque ad finem perſeueranter ſtare: inſuper H. ip-
ſius B. precibus, &c ut ſ.in pro.forma. Hæc probātur in his, quæ
no.ī.in præ.uer.ult. Quod aūt dicitur in præ.forma, & poſſeſſio-
nem recuperare uolens, procedit, ſecundum nos, & alios, q dici-
mus, ex primo decreto miſſum uere poſſidere. Alij uero dicunt,
ꝙ tantum cuſtodit: ut not. in præ.§.iam de effectu.uerſi.ſi uero
reali.&, ſecundum eos, dic ibi, & ad defenſionem cauſæ ſe offe-
rens expen.&c. Qualiter autem reus formabit libellum cōtra a-
ctorem idoneum fideiuſſorem recipere nolentem, uel quando
m quis ſe, uel aliū promittit ſiſtere in iudicio, & non ſiſtit[m], & de ali
is, uide ī, in tract.lib.in tit.de dolo &.contu.§.reſtat.uer.notandū
quoque.& ſeq.

ADDITIONES.

a Poſtea. ¶ Non loquitur de foro rei mobilis, ſed de foro domicilii; & ponit eundem caſum cum decre.pe.de foro comp.
b Conſuetudo. ¶ Tenaciſſima & quaſi ferrea, dixit Pileus.& poſuit Tancre.
c Ordinarius. ¶ ibi in ver. Tanc.autem no.habes ad literam verba quæ poſuit hic Tancre.
d Recipiendus eſt. ¶ Facit §.ſed ſi dubitetur.in fi.alleg.ī.ver.prox.
e Priuilegio. ¶ De quo ſequitur ſtatim verſic.quid ergo.
f Si dubitetur. ¶ Vbi no. Accur.totum hunc verſ.in gl.pen.& antepen.
g Dicit Accur. ¶ in præ.§.ſed ſi dubitetur.in vlt.glo.
h Si dubitetur. ¶ Et hæc dicitur fuiſſe opi. Hug. ea ratione, quia ſcholaris laicus bene eſt de iuriſdictione poteſtatis, licet habeat priuilegium declinādi; & ad alium recurrendi. In ſcholari ergo clerico procedat opi.contraria. Sed quid ſi, ſcd̄m opi.Hug. ſcholaris ſatiſdet corā poteſtate de ſtando iuri coram illo ad quē reuocat? nūquid corā illo, iterum ſatiſdabit? Videtur, ꝙ ſic, ff.iud.ſol.l.iij.& penulti. Hoſt.contra. qui non debet quis onerari cautione ſuperuacua, ff.vt leg.ſer.cauſa.l.hæc ſtipulatio.in fi.ff.de ver.obl. qui h s de procur.non cogendum. j.reſpon. Adde, vt per not.in c.fi.de fo.comp.& dicit Bal.in l.j.C.vbi in rem act. ꝙ in legato ſemper ſufficit iuratoria cautio.
i Secundum Accur. ¶ vbi ſ.prox.dixi, & in ea gl.
k Forma. ¶ Roland.parte ix.circa medium, vbi habentur octo formæ diuerſarum ſatiſdationum.
l Forma. ¶ Roland.vbi ſupra.
m Non ſiſtit. ¶ ſupple, & quid ſi dies ſiſtendi non fuit expreſſa.

SVMMARIVM.

1 *Cautio ratihabitationis tunc à procuratore exigitur, quando incertum eſt, an ei negotium mandatum ſit.*
2 *Procurator nullum habēs actionis mandatum, repellendus eſt: ſi autem habet, & certum eſt, aut dubitetur, quomodo ſit agendum.*

3 De mandato procuratoris qualiter dubitari poſsit.
4 Teſtis vnicus facit ſemiplenam probationem.
5 Negatione an ſemper res efficiatur dubia, & nu. ſeq.
7 Procuratore admiſſo ſi poſt duos, vel tres dies opponatur, an poſsit peti cautio de rato.
8 Cautio de rato an debeat præſtari etiam in arbitrijs,
9 Procurator actoris etiam ſi conſtet de mandato, debet cauere de defendendo ſi dominus reconueniatur coram eodem iudice.
10 Litem conteſtatus ſine cautione, etiam poſt litem conteſtatam poteſt, vt falſus, remoueri.
11 Procurator actoris quare non cauet de rato, ſi certum eſt eum mandatum habere: procurator verò rei cauet de iudicato ſoluendo, quantumcunque certum ſit eum mandatum habere.
12 Procuratore dolum committente, vel pertinaciter ſe abſentante, an contra eum agi poſsit actione de dolo.
13 Forma cautionis ſcribendæ, vbi dubitatur de mandato procuratoris.
14 Procurator actoris quid, & quomodo promittere debeat.
15 Abſenti an poſsibile ſit ſtipulari, aut per ſtipulationem actio acquiri.
16 Actor vniuerſitatis volens agere, an debeat præſtare cautionem de rato, vbi conſtat de mandato.
17 Compareat ſi quis pro alio in iudicio, & ſatiſdet rem ratam dominum habiturum: cùm autem ventum eſt ad diem, dominus ratum non habuit intra tempus à lege ſtatutum: & poſtea reo exigente pœnam à procuratore, dominus ratum habuit, an ſufficiat.

¶ Procurator actoris qualiter ſatiſdare habeat.

3. §. Viſo de ſatiſdationibus perſonarũ pro ſe in iudicio
interuenientium: nũc de ſatiſdatione earũ que
pro alijs interueniũt, ſubnectamus. Et primo de procuratore a-
1 ctoris: † ſuper quo ſcias, quod cautio ratihabitionis tũc à procu-
ratore exigitur, quoties incertum eſt, an ei negotium mandatũ
ſit, C. de proc. l. j. ff. vt in poſ. leg. l. ſi is, à quo. §. j. Sed ſuper hoc di
a ſtingue [a]: nam aut certum eſt eum habere mandatum, aut certũ
2 eſt eum nõ habere, aut dubitatur. † Et quid ſi certum eſt eum ha-
b bere mandatũ, q̃a de hoc ꝯſtat literis, vel inſtrumẽto, vel teſtib[b].
vel q̃a re⁹ hoc ꝯfitet̃, vł q̃s ꝯſtitut⁹ eſt apud acta: nõ debet tũc ca
uere rẽ ratã dñm habiturũ, nec ẽt ꝓcurator p̃ſentis & cõfirma-
tis, nec is qui apđ acta factus eſt. C. de ſatiſd. l. vnica. Inſt. eo. §. ſin-
autem. Si verò certũ eſt, eum non habere mandatũ, tunc repel-
litur, extra de procur. c. j. etiam ſi velit ſatiſdare, niſi ſit coniuncta
perſona: quæ cũ ſatiſdatione admittitur. quod dic. vt ſ. in tit. de
ꝯiuncta perſona. Quòd ſi dubitetur, ſuper hoc eſt varietas. nam
dixit Pla. ſemper eſſe in electione rei, vt vel ille probet manda-
tum vel ſatiſdet de rato, quod ipſe reus maluerit. Io. autẽ & A-
zo contrà. ſ. hoc eſſe in arbitrio ipſius procuratoris, an velit ꝓba
re mandatum, vel cauere de rato. nã cùm quis tenetur alternati
uè ad alterum duorũ, præſtando quod voluerit, liberatur, ff. de
iure dot. plerũque. § fina. C. de cond. indeb. ſi quis ſeruum. extra,
de plus pet. c. vnico. quis enim diceret cogendum procuratorẽ
c cauere, ſi vltro velit mãdatum probare [c]? Item ſi nolit mandatũ
d probare, ſed cauere, cur non admittetur? ſecũdum T. [d] Et ex his
e patet Plac. errare. licet ſecunda opinio non habeat efficaciam [e].
Tertij, vt Bul. diſtinguũt: nam ſi reus dicit, non habes mandatũ,
tũc procurator tenetur probare ſe habere. Si dicit, dubito, an ha
bes mãdatum, tũc eſt in optione procuratoris, qđ facere malit.
3 † ¶ Sed qualiter poteſt dubitari de mandato [f]? Dicunt quidam,
f quia fortè præſumptio aliqua eſt pro procuratore. nam oſtẽdit
inſtrumentum procurationis. dicitur tamen non eſſe tabellionẽ
eum qui ꝯfecit illud, j. de edit. inſt. §. reſtat. ve. ſic ſed quid ſi. &
4 ver. & ſcias. Vel † forte probat ſe procuratorem per vnicũ teſtẽ
qui facit ſemiplenam probationẽ. C. de prob. l. inſtrumenta. ff.
g quemadmodũ teſta. aper. l. ij. [g] Vel ſi inſtrumenta, & monumen-
ta omnia cauſæ ſibi ſunt cõmiſſa. præſumitur enim mandatum
habere ad cauſam, quamuis dubium ſit, quia nullum forte oſten
dit, vt patet extra de offi. deleg. coram. in prin. Item dubiũ eſt, ſi
ſigillum in eo appoſitum ſit incognitũ: & tunc fieri debet fides
ff. de procur. ſi procuratorem. ff. quod cuiuſque vniuerſ. no. itẽ
corũ. §. actor. ff. de admin. tu. vulgo. extrà de teſtibus. cùm à no-
bis. de probat. c. tertio loco & in ſimilibus caſib. vt ſ. de ꝓcur. §.
ratione autẽ formæ. ver. ij. & iij. Vel dic. ſecundũ Rof. vt not. in
h libel. ſuo, j. de accuſ. ex ſti. rem ra. hab. §. ſed qualiter [h]. Dixit autẽ
i Alb. Pap. ſuper C. de procur. [i] ꝙ licet nulla ſit ꝓ ꝓcuratore præ
ſumptio de premiſ. admittetur tamen cũ cautione de rato. vt in
eadem l. quia ſi imperator voluiſſet ibi, quòd admitteretur tũc
demũ, cùm eſt pro eo præſumptio, facile ſibi fuiſſet hoc dicere,
argum. extrà de decim. ad audientiã. Sufficit ergo, ſecundum e-
ũm, ſi dicit ſe habere mandatum, licet nullum oſtendat, nec ali-
5 quod adminiculum afferat. † quia negatione res efficitur dubia,
C. quibus ad liber. procla. non licet. l. iij. Inſtitut. de interdictis. §.
commodum. ff. de trãſact. l. j. ſed certe hoc nõ credo, niſi ſit cõ-
iuncta perſona: quia ſecundum hoc, nullus repelleretur. quilibet
k enim poterit dicere ſe habere mandatũ [k]. Vnde dic, tunc eſſe du
bium, quando is, qui ſe ꝓcuratorẽ dicit, aliquod adminiculum,
ſeu aliquam probationem ſemiplenã inducit, vt prædixi: & tũc
admittitur cum ſatiſdatione, aliàs nõ, vt ff. de do. præleg. Theo
6 pompus. † ¶ Quod autem dixi per negationem fieri rem dubi
am, verũ eſt ſuper principali, & ante litem conteſtatam. vt C. de
iud. rem non nouam § patroni. & tunc quia iura dubia ſunt, abſo
luitur reus actore non probante, C. de rei ven. l. fin. extrà de cau
ſa poſſ. cùm eccleſia. ad fi. Sed in his, quæ fiunt ad litem ordinan
dam, non fit res dubia ꝑ negationẽ: quia ibi non agit̃ de abſolu-
l tione, vel de condemnatione [l] † ¶ Quid ſi ꝓcurator admiſſus eſt
7 ꝑ duos, vel tres dies, poſtmodum opponit, ꝙ tabellio. qui con-
fecit inſtrumentum, non eſt publicus, vel ſigillum non eſt publi
cum & authẽticum, & ideo petitur caueri de rato? Et videt̃ non
debere cauere, ex quo ſic comprobatum eſt, ff. de neg. geſt. Pom
po. & arg. ff. de mor. infe. ſi prius. §. j. Dic ꝯ: tum, quia hæc cautio
exigitur, quoties incertũ, &c. C de ꝓc. l. j. tum quia añ litem con-
teſt. exigitur, vt j. ver. debẽt. tum q̃a talis exceptio dilatoria eſt,
m C. de excep. l. ſi ſecundum Odof. [m] Arg. contrà, extrà de ꝓcurat.
n in noſtra. in fin. [n] † ¶ Item quæritur an cautio de rato debeat præ
8 ſtari etiam in arbitriis? Azo dicit, ꝙ non, argum. ff. de arbi. non
o diſtinguemus § pe. [o] Odof. dicit præſtari debere tam in iudiciis,
q̃ in arbitriis. nam arbitria redacta ſunt ad inſtar iudiciorum, ff.
de arbitris. l. j. Et intelligit §. præ. quando ꝓcurator, ſeu is, qui di
cit ſe ꝓcuratorem ꝯpromittit ſub certa pœna. qui non tenet̃ ca
uere de rato. Si enim dominus ratum habet, bene quidem: alio-
quin agetur ad pœnam. Si autem dominus cõpromiſit, ſicut in
tellexit Azo præ. §. & poſtmodũ aliquis procurator interueniat,
p de cuius mandato dubitatur, cauere debet [p] † ¶ Item no. quòd
9 procurator actoris, etiam ſi conſtat de mandato, debet aliã cau-
tionem

ADDITIONES.

a Diſtingue. ¶ Ponit, qđ no. in dec. j. de procu. in j. gl. & ff. e. ti. nõ ſolùm. §. j. per Accur. Azo plenè in Sũma de proc. §. eſt & aliud.

b Vel teſtibus. ¶ Idẽ Tanc. rub. iij. de qua in prin. & Ber. de procur. c. j. in prin. i. glo. & hoc ſupponũt, ꝓcuratoriũ probari poſſe per teſtes: de quo vide, quod plenè ſcripſi ſ. de procur. §. ratione quoque formæ. poſt prin.

c Probare. ¶ Non tamen dabitur ſibi ad hoc dilatio. ſecundũ Iac. & Pe. vide Cy. in v. q. l. j. C. de ꝓc. alle. l. ſi q̃. C. de dila. Certũ eſt, q̃ q̃ impetrauit delegatũ nõ iuſte petit dilationẽ ad præſentãdum reſcriptũ. debuit enim tardare aduentũ, donec haberet illud promptũ, vt ibi: ſic & procurator actoris. Sed ſi velit ꝓbare ſcribentem notarium, vel iuſtificare ſigillum, quæ negãtur: certum eſt quòd ad hoc dabitur dilatio. nec video ſi eligat partem cauendi, quare ad id dilatio dari non debeat.

d Secundum Tan. ¶ vbi ſ.

e Efficaciam. ¶ Quaſi velit auctor ſtare opinioni, quæ ſequit̃. & facit ſ. tit. prox. §. viſo. in prin. tamen, vt ſcripſi ſuper gl. j. quam ſuperiùs allegauit, Hoſtien. dicit, quòd omnes moderni conueniunt in illam opinio Azo.

f Mandato. ¶ Plenè de hoc per Cy. de procur. l. j. in quæſt. ij.

g L. ii. ¶ Huic opponitur, ꝙ tunc non deberet recipi cautio, ſed iuramentũ deferri, C. de rebus cred. in bonæ. extrà de iureiur. c. final.

h Qualiter. ¶ Parum iuuat hæc remiſſio.

i De proc. ¶ Ad qđ quærimus Pap. en. cùm hoc ibi teneat Accur. & in l. non ſolum. §. j. ff. eo. tit. & apertiùs Azo in Summa de proc. ſub §. eſt. & aliud. ver. ego puto. Dom. meus in legibus tenebat contrarium, ſuper præ. l. i. & idem ibi Olde. idem Gui. de Suza. ibi, & ſuper præ. §. i. Alios, qui cum his concord. vide per Cyn. C. eo. l. i. in ii. q. Alia enim, quę negatiuè interuenire debent ad rem dubiam faciendã, inducunt primi duo. ff. de Car. l. iii. §. cauſæ. ff. quemad. teſt. aper. l. i. §. fi. de ven. in poſ. mi. l. i. §. ſi ea quæ. aliàs quãlocunque occurreret negatio, locus eſſet dilationi iuramẽti: qđ eſt falſum. niſi alia concurrant, ff. de iureiur. l. admonẽdi. Gui. autẽ innitit̃ rationi, quę ſequitur: vbi dicam. Adde, qñ dicatur per negationem effici res dubia, qđ no. in l. cùm quidam. §. quod dicitur. ff. de acquir. hæredit. & quod habetur in l. q accuſare. de eden. & adde. ꝙ opinio. gl. in d. l. i. tenent Fulgo. & Pau. de Caſt. aliquibus rationibus, de quibus ibi per Alex.

k Mandatum. ¶ Et ſic ſecundum Gui. ſequeretur abſurdiſsimũ, ꝙ liberè agere poſſet nullam habens actionẽ ſuo nomine, vel alieno. ꝯ iura. ff. de neg. geſt. ſi pupilli. §. fi. de pet. hære. l. ſi quid. §. illud. de admi. tut. quoties. §. item ſi temporali.

l Condemnatio. ¶ Dubitatur, an ſit locus cautioni procuratore actoris plenè probante de mandato, ſi reus ſemiplenè probauit reuocationem. Cynus hic tractat in l. i. q. iii. de procuratoribus. & refert Iac. de Rauen. tenere, quod nõ: cùm præferendus ſit habens potiora iura. C. de edict. di. Adr. l. ii. Pet. de Bel. contrà, cùm ſemiplena probatio rei tollit dimidiam probationis illius, ſicut pactum de non petendo tollit dimidiam obligationis, vt no. ſuper ſ. prox. in prin. item inducit ad hoc l. vulg. ff. de admin. tut. hoc intelligas clarius per ea, quæ ſcripſi de iureiur. ca. fi. in fin. vlt. gl. Adde. quòd Bar. in d. l. i. refert, ꝙ Francıſ. Accurſ. tenebat opi. quam habuit Iacobus de Ra. ſed illam reprehendit ibi Bartolus.

m Secundum Odof. ¶ idem Gui. de Suzar. B. de proc. ſi procurator.

n In fin. ¶ Dic, quòd exceptio procuratoria quandoque eſt dilatoria, quandoque peremptoria, vt ibi no. in gl. quando dicatur.

o §. pen. ¶ Vbi dixit hoc Azo. De ſatiſdationibus actoris & rei, dixi in ver. alleg. ſ. §. j. ante fin.

p Debet. ¶ Hoc etiam ibi tenet Accur.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

a tionem præſtare.debet enim cauere de defendendo,[a] ſi reconue
niatur dominus coram eodẽ iudice,C de ſatiſdat.l. vnica, ff. de
procur.omniũ.& l.non ſolùm.& hoc cùm ante litis conteſta-
tionem interuenerit ſi verò poſt,non tenetur ſatiſdare de defen
dendo,ſecundum illos,qui dicunt, reconuentionem poſt litem
ꝯteſtatam non poſſe fieri,vt ĩ.de reconuen.§.ſequitur.ꝙ ſi non
caueat; vel defendat , denegatur ei actio : quia non audietur,vt
ff.eodem.mutus.§.pœna.& C eodem. actione.imò condemna-
bitur in expenſis, extrà eod. conſtitutus. Hinc eſt , ꝙ dominus
tenetur eum conſtituere ad agendum, & ad defendendũ , vt e-
trà eo.accedens.C.eo.nulla.extrà eo.inſuper. Quid ſi ꝯſtitutus
eſt ad vnum capitulum tantùm? de hoc ſ. de procur.§.ratione
autem formæ.ver.ſed illud. Debet etiam hæc cautio continere,
ꝙ defendet cum arbitrio boni viri,vt ff.eod.ſeruum quoque.§.
ita prætor.Item præſtabit etiam cautionem iudicatum ſolui , ſi
cut & ꝓcurator rei, nam eſt procurator rei, quo ad cauſam re-
10 conuentionis. † ¶ Debẽt autem præſtari hæ cautiones ante li-
tis ꝯteſtationem, & non poſtea:cùm ab initio procurator fue-
rit in cauſa,ff.de procur.Pompo § rati. & is qui litem conteſta-
tus eſt ſine cautione,etiam poſt litem ꝯteſtatam poteſt, vt falſus,
b remoueri,[b] C.e.licet.ſed ſi lis ꝯteſtata ẽ cũ dño,& poſtea conſti-
tuat ꝓcuratorẽ,qđ põt, vt C.e.nihil.bene cauebit tũc ꝓcurator
poſt litẽ ꝯteſtatã C.de ꝯſort.eiuſdẽ litis,l.ij Itẽ quamuis hæc cau
tio debeat præſtari ante litis ꝯteſtationem, vt dixi, ſufficit tamẽ
c ſecundum Accu.[c] ſi fiat in ipſa litis ꝯteſtatione,vel etiam incõ-
tinenti poſt,vt C.de pactis,petens.& ff.de ſolut. Modeſtinus.de
11 hoc extrà eo.accedens.† ¶ Sed quæ eſt ratio diuerſitatis, ꝙ ꝓcu-
rator actoris non cauet de rato,ſi certum ſit eum mandatum ha
bere:procurator verò rei cauet de iudicato ſoluendo , quantũ-
cunque certum ſit eum habere mandatum:vt ĩ.§,prox. in prin-
d cip.[d] Ad hoc dicit Ioan ꝙ iden tunc procurator actoris non ca-
uet de rato,quia lata ſententia pro eo ſatis ei conſulitur per exce
ptionem rei iudicatæ. Rei autem procurator ideo tunc cauet
de iudicato ſoluendo,quia reus poſtea veniens poſſet malignari
e nolens ſoluere iudicatum[e].Sed hæc ratio non videtur ſufficiẽs.
Nam ſicut reo conſulitur lata ſententia pro eo per exceptionẽ
rei iudicatæ,ita conſulitur etiam actori per actionem iudicati,
lata ſententia ꝯ eũ pro procuratore ſuo vt no.ĩ.de execut.ſent.
§.breuiter. Et ideo dixit Odoſ. quod ideo procurator actoris
tunc nõ cauet de rato,quia ſtipulatio illa committi non poſſet:
quia hæ ſtipulationes non committuntur, niſi ad intereſſe. Aut
enim procurator actoris cauſam proſequitur, aut non : ſi non ꝓ
ſequitur,non intereſt rei: ſi verò pſequitur,aut reus ſuccumbit
aut obtinet: & ſi ſuccumbit,aut dominus actor non habet ratũ,
nec intereſt eius: imò laudet Deũ,quòd nõ habet ratum, ꝙ ipſe
reus ſit condemnandus. Si autem reus obtinet : nec in caſu iſto
committitur ſtipulatio : quia habet exceptionem rei iudicatæ ꝯ
dominum,ff. de procu. Pomponius.§. ſed & is. In procuratore
rei autẽ ſecus eſt,quia etſi ſufficiat actori actio indicati cõtra re-
um,lata ſententia ꝯ procuratorem rei, tamen eſſe poteſt, ꝙ pro
curator rei defendere nollet,ſed dolum interponet, ne ſenten-
tia feratur:quibus caſibus contra reum ſtipulatio non cõmitte
retur,licet ꝯ procuratorem poſſet agi. Sed dicet aliquis, ꝙ ſimi-
liter eo caſu , quando procurator actoris non ſequitur litem,
f intereſſe poteſt rei ſibi cautum fore de rato:quia fortè vult[f] per
ducere cauſam ad finem, & dominus veniens interim aget cum
eo:& ſic litibus & ſumptibus vexabitur. Sed dic hoc non atten-
di,ſcilicet ꝙ reus optet ſecum agi, vt lis ꝑueniat ad finem : quia
id raro accidit, ff. de legib nam ad eã. ſecundũ Odoſ. Vel dic. ꝙ
ꝓcurator actoris, de cuius mandato conſtat , ideo non cauet de
rato:nam ex quo de mandato cõſtat,actor cogitur ratum habe-
re factum procuratoris ſui , vt extrà de off. deleg. cùm olim. &
de procurat.ca j. Procurator autem rei non ſolùm debet cauere
de iudicato ſoluendo,ſed etiam ne dolum committat, & ꝙ in iu
dicio perſeueret, vt in præ §.ſi verò. Vnde licet quando domi-
nus ꝯſtituit ſe fideiuſſorẽ ſui procuratoris ſub hypotheca rerum
ſuarum tunc procurator exoneretur, in quantũ illa cautio tan-
git perſonam domini ,ſ. ꝙ non teneatur cauere de ſoluendo il-
lud quod in condemnationem veniet: tamen in hoc , quod illa
cautio ſ.iudicatum ſolui , tangit perſonam procuratoris,ſ.quòd
dolum non cõmittat, & quòd in iudicio perſeueret , per cautio
nem domini non liberatur: quia factũ alterius non poteſt quis
promittere, vt ĩ.ver.ſi igitur. Sed adhuc videtur ſuperfluum: ꝓ-
curatorem præſtare huiuſmodi cautionem : quia de quolibet
12 præſumitur, ꝙ ſit bonus, extra, de præſump.c.ſi.† ¶ Præterea ſi
procurator nolit in iudicio perſeuerare,ſed contumaciter ſe ab
ſentat poteſt fieri miſſio in poſſeſſionem bonorũ, extra , vt lite
non conſt.c.j. in fi. &c. quoniam.Item ſi dolum committat, ha-
bet actor actionem de dolo ꝯ ꝓcuratorem, ff. de dolo.l. & ele-
ganter. Sed dic, ꝙ ſufficit ita ſcriptum eſſe,ff.qui & à quib. ma.
li.non ſi.proſpexit. vi. q.iij.ſcriptum eſt. Sed videtur, ꝙ hæc cau
tio de rato non ſit hodie neceſſaria. nam principalis perſona iu-
rat de calumnia,C.de iura cal.auth.principales.& l.ii.§.ſin autẽ.
& ideo videtur eſſe certum de mandato. Sed dic, ꝙ ante quàm
iuretur, ꝓcurator poſſet aliqua facere:putà libellum offerre,litẽ
ꝯteſtari, & huiuſmodi vnde debet cauere. Item adhuc videtur
ſuperflua : nam cum dominus iurat videtur omnia rata habere,
g ꝙ ꝓſequere, vt not.in præ.§.rati[g] Vtrùm autem cùm procura
tor debet de rato cauere,ſufficiat ſi det pignora,no.ff.præt.ſtip.
h l.ꝑtoriæ & C.eo.l.j.[h] ¶ † Si igitur dubium eſt de mãdato,cautio
13 hoc modo ſcribetur:
i FORMA[i] Cùm in cauſa,quæ coram tali vertitur, ſeu verti
ſperatur inter T.& P.ſiue H.ipſius ꝓcuratorem, nomine eiuſdẽ
P.ſuper cẽtum libris,quas idem P.ab ipſo T.petebat,vel ſuꝑ ta-
li fundo,idem H.ſe offert , & ſe eiuſdem P. actoris procuratorẽ
k aſſeuerat,petens ſe ad defenſionem ipſius admitti[k]: quia tamen
de mandato dubitatur.propter quod idem procurator eidẽ. T.
ſatiſdare tenebatur,eidem H.promiſerit dicto T.ipſum P.domi
num rem ratam habiturum: quodque defendet ipſum P. in iudi
cio,ſi dictus T.eum reconuenire voluerit:inſuper M.dicti H.pre
cibus,& mãdato de prædictis omnibus eidẽ T. extitit fideiuſſor.
14 Hæc forma probatur in prædictis iuribus. † ¶ Vel dic[l], ꝙ pro-
l mittere debet ſe facturum, & curaturum, ꝙ dominus ratum ha
bebit. Nõ enim poteſt ſimpliciter promittere factũ alienũ : alio
quin nõ obligaretur,ſed tãtùm agi poſſet ad intereſſe, ff. de ver.
m ob.ſtipulatio iſta,Habere licere.Inſt.de inut. ſtipul § ſi qs aliũ[m].
Sed promittendo ſe facturum, & curaturum, factum ſuũ ꝓmit
tit,non alienum.ff. e.inter ſtipulantem.Licet bt ar.contrà, ꝙ ꝓ-
mitti poſſit ſecundum primam formam,ff.eo.quoties.tutius ta
men eſt, ꝙ promittat ſe curaturum.nam verba præd. l. quoties.
poſſunt calumniari:quia quod dicitur ibi,ſic ꝓmitti poſſet, ex-
ponitur,ſi pœna eſſet appoſita:quo caſu valet, Inſt. de inu. ſtip.
n § alteri[n].Quòd ſi præſtita cautione de rato dominus ratum non
habet,

ADDITIONES.

a Defendendo. ¶ Vide quod dixi ſ.de procur.§.j.verſ.item excipit, ꝙ licet.
b Remoueri. ¶ Dicit Accur.ſi id probetur.
c Secundum Accur. ¶ in præ.§.rati.vbi totus iſte verſ.in j.glo.
d In prin. ¶ De hoc Accurſ.in d.l.non ſolum. §. plenius.per Cy.C. de pro-
cur.l.i.in i.quæſt.
e Soluere iudicatum. ¶ Conclude hoc dictum apertius , ꝙ abſolutoria rei
non requirit executionem,quæ in ipſius condemnatione neceſſaria eſt acto
ri.facit quod not.de appel.paſtoralis.in gl.hæc ratio.in prin.
f Vult. ¶ Ipſe reus.
g Rati. ¶ alias eſt glo.in §.præcedenti,& vna ſol.proximè tacta eſt:quia do
mino tempore iuramenti nolente habere ratũ, veniat ratio intereſſe & ex
penſarum,quas fecit reus. Secunda ſolutio, ꝙ dubitari poſſet de mandato
illius,qui ſe dicit ꝓcuratorem datũ poſt conteſtationem & poſt iuramentũ
facta per dominum. Tertiam ſolutionem Simon Vincen.quia poſſet tacitè
iuramentum omitti. vt patet de iur.calum.cap.i.ii.reſpon.lib.vi.
h L.i. ¶ Alber Gal.fuit iſta remiſſio,vbi ſ.& ibi nota. in i..gloſſ. ꝙ conſenſu
partium hæc cautio poteſt augeri dando pignora,vel minui,putà vt fiat ſi-
ne fideiuſſoribus.
i Forma. ¶ Roland.ii.vbi ſuprà.
k Admitti.¶ Iſtud petens,&c.non poſuit Rolandinus,& bene,ex quo de re-
conueniẽdo nil erat dictũ. ¶ Adde, ꝙ magis cõmunis eſt opinio in d.l.quòd
parte ꝯdicente ſufficiat cautio cũ pignore, vt tenet gloſſa & Bar. & alii in
l.ff.qui ſatiſda.cog.& gloſ.in §.ſua pro,in auth.de intro.reis.Bart.in l. præ-
toriæ.ff.de præto.ſtipul.
l Vel dic, ¶ Secundum Odoſ.quod placet domino Petro de Samp.
m Alium ¶ Ibi not. ꝙ prædicta regula fallit in quinque caſibus : quorum iſte
eſt vnus:quod dictum placebat Dyn.ut refert Cy.in l.j,C.de proc.in vii.q.
& ibi uide diſtinctionem de facto alieno,an ꝓmittatur pſonaliter an impſ-
ſonaliter.Dicebat enim Pe.de Bel. referre primo caſu,an ꝓmittat quis fa
ctũ alienũ,non ut factũ pſonę,ſed rei de qua agitur:ut ſi tibi ꝓmitto, ꝙ ſer
uus,quẽ tibi uendo,bene ambulat,bene comedit,&c bene obligor, ff.de e-
uic.l.ſi ita quis. Aut promitto, ut factum alicuius perſonæ; puta, ꝙ librum
ſcribet tunc non obligor,niſi pœnã adiiciam,ut d.l.ſtipulatio. circa prin.
Secundo caſu,quando factum alienũ ꝓmitto imperſonaliter:ut ſi ꝓmit-
to quem iudicio ſiſti,ualet ꝓmiſſio,& uideor factũ meũ ꝓmittere ſ.me fa-
cturũ & curaturũ.ut l.quoties.ſtatim alle. in prin. Qui ergo ꝓmittit dñm
ratũ hr̃e, ꝓmittit ꝙ facet ꝙ habebit ratum : & ſic pſonaliter ꝓmittit fa-
ctum alienum.unde nõ obligatur:ſicut de fideiuſſore dicitur.ff. de fideiuſ.
ſicut reus, Parum place iſta diuiſio, per quam aliud eſt etiam per Titiũ
librum ſcribere,per Titium iudicio ſiſti,quam cum iudicio ſiſtere. Placet
ergo gloſſ. de qua prius dixi. ¶ Adde ultra ea, quæ habent per not.in l.quo
ties.ff.de uerb.obli.Bal.conſi.ccxcix. incip. nobiles uiri. ubi tenet cũ Bal.
in d.l.quoties. ꝙ in ſtipulationibus prætoriis ſubintelliguntur illa uerba
ſe facturum & curaturum.
n Alteri. ¶ Si lex illa calumnia ut,extant aliæ duæ,ſecundũ Iacob.de Are.
ff.rem.ra.ha.ſi ſine.alias incipit,ſi dñs.§. ſi in ſtipulatione. & l.ſeq. quę ex-
preſſe dat iſtã formam facit etiam l.inter quos.§.cauere.ff. de dam.infec.
Roſ ubi de cautiõe Iudicio ſiſti,quæ ẽ xiiii.col.uerſ.ſed.omnib. dicit hoc
eſſe ſpeciale in iudiciis,in quibus multa ſunt ſpecialia,quę,ſm eum , ex ti-
tul.ſi quis cautio poteſt colligere ſtudioſus. ¶ Adde tamẽ ad ſequentia, ꝙ
ius poteſt ratificare geſta per ꝓcuratorẽ & tacitè & expreſſe ; ideo quali-
tercũque fiat hæc ratificatio, dummodo expreſſe non ꝯtradicat,ut hic.ua-
lent geſta per ꝓcuratorẽ.ita Rota in nouis deciſio.deci.cccclxiii.& hoc ꝓ-
cedit etiam ſi ꝓcurator nullum haberet mandatum,uel non eſſet procura
tor:ita Rota in antiq.deciſi.decis. xij.

habet,qualiter concipiatur libellus contra eũ, qui ſatiſdedit,vi-
15 de j de pig.§.ſequit ver.ſed & ſi qs.† ¶ Sed ſi qs recipiet, ſiue ſti
pulabit hãc cautionẽ? Reſpõdeo,reus,vł eo abſente iudex,vł ta
bellio:& ex hac ſtipulatiõe acquirit vtilis actio ipſi reo ꝯ ꝑcura-
torẽ actoris cauentis de rato,ar. ff. de mag.ↄue.l. j.§. exigere.ff.
qđ cuiuſque vni nom.l.j.ff.rem pu.ſal.for.l.ii. & iii.& ſ̃. de pri-
mo decreto,§.iam de effectu.prope fi.verſ. ſed cui. Sed ꝯ ff. de
ver.ob.l.j circa prin.& l ſtipulatio iſta.§.alteri vbi dicitur, ꝙ ab-
ſenti nemo ſtipulari poteſt. Sed dic. ꝙ hoc eſt ſpeciale, vt ab-
ſenti acquiratur actio per ſtipulationẽ factam per iudicem, vel
tabellionem,vt Inſt.de ſatiſdat.§.ſi verò aliquis.& §.ſin autẽ. &
§.ſeq.vel per vicarium ordinarij, vel per ſacerdotẽ parochialẽ,
a vt in ↄſtit.Greg.X.de vſur.quanquam [a].& j̃.de edit.inſtr.§ nũc
verò ver.item pone.ſicut eſt etiam ſpeciale in caſu prædictarũ
legũ,ff.rem pupil.ſal.fo.& ff. quod cuiuſque vniuer. no. & iũge
16 hic, quod not.j §.prox. ver. ſed quæritur † ¶ Et nota,ꝙ actor
vniuerſitatis volens agere,non præſtat cautionem de rato,ſi cõ-
ſtat de mandato:ſed ſi dubitet,ſic,ff.quod cuiuſque vni.no.item
eorum.§.actor.extr.de offic.deleg.coram.in prin.itẽ nec tutor,
nec curator,vt dicemus in alia cautione.j.§ prox.actor verò cõ
ſtitutus ab epiſcopo,vel curatore,bene cauet,ff.rem rat. hab. a-
17 ctor. † ¶ Sed pone, aliquis cõparuit ꝑ aliquo in iudicio,& ſatiſ-
dedi rem ratam dominum habiturum:cum vẽtum eſſet ad diẽ,
dominus ratum non habuit intra tempus à lege ſtatutum: quod
magis mẽte,quàm voce intelligi poteſt:vt ff.rem ra.hab. quo e-
nim tutore.§.ii.extr.de dona.apoſtolicæ.prope fin poſt vero cũ
reus exigit pœnam à procuratore,dominus ratũ habuit: quæri-
tur,vtrum ſufficiat? Et videtur,ꝙ non: ar. ff. rem rat.hab ſi ſine.
in prin.& l.fin circa fin.ff.de euic ſi per imprudẽtiam. imò vide
tur ſaltem ad expenſas teneri, vt in præce.l. ſi ſine.§. quod autẽ,
& arg.ff.de inut ſti.§.alteri. vbi non ſpectatur, vtrum interſit ſti-
pulantis,ſed ſolum ꝑmiſſio pœnæ attenditur: & poteſt dici, ꝙ
loco intereſſe cedat talis pœna:argu.ff.rem.rat.hab.ſi commiſſa.
Vel poteſt dici,quod pœna diuidit: argu.ff.de dam.infec. inter
quos.§.fin. Quid ſi canonicus eccleſiæ aliis negligentibus agit
pro ea,nunquid tenetur ſatiſdare? Dic,vt j̃.de reconuen.§. nũc
dicamus.ver.ſed pone,aliquis.

ADDITIO

a Quanquam. ¶ lib. vi. ¶ Adde verſic. penult. quæ conſuluit Feder.conſil. ccxxviii.quòd ſi geſtioni nomine meo factæ,cum ſciui, contra dixi, non poſſum poſtea habere ratum: ſi aliter cum dolui, ꝙ aliquis nomine meo verberaſſet clericum,ſi deinde ratum habeo,non ſum excommunicatus.

SVMMARIVM.

1 *Peocurator rei an præſtita cautiooe,&c.debeat admitti, etiam ſi certum ſit, eum non habere mandatum.*
2 *Domino releuante procuratorem a ſatiſdatione Iudicatum ſolui, an ipſe procurator ſaltem debeat promittere.*
3 *Clauſula illa Iudicatum ſolui,quæ debeat continere.*
4 *Actor uniuerſitatis an cautiorem de iudicato ſoluendo præſtare debeat.*
9 *Tutor aut curator, anteneantur ad cautionem de iudicato ſoluendo.*
6 *Procurator interueniens in cauſa ſecundæ appellationis,an ſatiſdare debeat de iudicato ſoluendo.*
7 *Procurator ſatiſdans de defendendo, an præciſe cogatur defendere. aut ſufficiat ſtipulationem committi,*
8 *Reus an poſsit ſuum procuratorem releuare extra iudicium, obligando ſe ad illud ſub hypotheca rerum ſuarum.*
9 *Procurator quibus verbis poſsit per dominum releuari a cautione:&c.*
10 *Satiſdatio procuratoris rei extra iudicium,ſub qua uerborum forma ſcribenda ſit.*
11 *Dominus pro ſuo procuratore ſatiſdans iudicatum ſolui, an in reſcripto debeat adiicere pro omnibus clauſulis ſtipulationis.*
12 *Dominus ſatiſdans pro ſuo procuratore iudicatum ſolui,an debeat promittere quòd ipſe intererit tempore ſententiæ.*
13 *Actoris non intereſt reum ſuperflua cautione grauare*
14 *Procurator ſcilicet cum mandato,& defenſor ſcilicet ſine mandato,licet ſint diuerſi,vterque tamen admittitur cum ſatiſdatione.*
15 *Venditor an eo caſu,quo ad defendendum emptorem admittitur, teneatur cauere de iudicato ſoluendo.*
16 *Domino reuocante mandatum procuratoris, & iudicio tranſlato à procuratore in dominum,an procuratoris fideiuſſores liberentur.*
17 *Procurator quem dominus non releuauit ab onere, ſatiſdationis indicatũ ſolui,an poſſit, ſi velit,ſatiſdare, vt admittatur.*
18 *Cautio de iudicato ſoluendo an locum habeat in ſpiritualibus, aut in cauſa libertatis,ſiue ſubiectionis alicuius eccleſiæ.*
Res eccleſiaſticæ non recipiunt æſtimationem.

¶ Procurator rei qualiter habeat ſatiſdare.

4.§.Expedito de procuratore actoris, decẽs eſt, vt
& de ſatiſdatione procuratoris rei di-
camus.Et quidem procurator rei repellitur, niſi oſtendat mãda
tum: de quo omnino conſtare debet: nec etiam admittit, ſi de
mandato dubitet niſi velit cauere: ſed & ſiue habeat mandatũ,
ſiue non habeat,& etiã quantumcunque ſit idoneus,debet ſatiſ
dare iudicatum ſolui, C.de ſatiſd.l.vnica,in fi ff.de procu. q ꝓ-
prio.§. qui alium. & l. minor.in fi.& ſ̃.de ꝓcu.§.ratione autem
formę.uer.itẽ ꝙ in literis.Et ſi cauet, & non defendit, qualiter
libellus ↄcipiatur contra eum,uide j̃. de pigno §. ſequitur.uer.
1 item procurator rei † ¶ Sed & ſi etiam certum ſit, eum non ha-
bere mandatum, debet admitti præſtita huiuſmodi cautione, C.
a de procu. exigendi. Inſt. de ſatiſda.§. ſi uero in perſona [a] Reus
quoque ↄuentus præſentialiter conſtituens procuratorem, pre
ſtat hanc ſatiſdationem,& releuat procuratorem à præſtatione
ipſius,ut not.ff eo præſens.ff iud.ſol ad defendendum.Inſt.de ſa
tiſd.§.ſin autem.ff.de ꝓcur qui ꝓprio.in princip. Si uero abſens
extra iudiciũ ↄſtituit, tunc cautionem interponet pro ſuo pro-
curatore, per quam ipſe fideiuſſor ſui ꝓcuratoris exiſtat: & hoc
in utroque caſu,& ſub hypotheca rerũ ſuarũ,ut Inſtit.de ſatiſd.
§.ſi uero aliquis, aliàs ipſe ꝓcurator eã præſtabit, quantũcunq;
2 locuples ſit,ut prædixi.† ¶ Quid ſi dominus releuauit ꝓcurato
rem à ſatiſdatione iudicatum ſolui, nunquid ipſe ꝓcurator de-
bet ſaltẽ ꝓmittere? Dicunt quidam, ꝙ ſic, ut ff. de uſufruc. earũ.
b rer.l. tribus. Alii contra per iura præmiſſa. ꝙ uerius eſt [b]. Item
quid ſi poſſeſſor mobilium tantum, conſtituens procuratorem
releuat eum à ſatiſdatione Iudicatum ſolui,ſecundum legẽ Inſt.
de ſatiſdat.§.ſin autem nunquid procurator debet cauere de iu-
dicio ſiſti? Et uideur,ꝙ non:quia,dominus eum à ſatiſdatione re
leuauit, ut dixi in præ.§. Dic. ꝙ dominus ſatiſdabit de iudicio
ſiſti,uel procurator:quia defendi uidetur,ꝙ per abſentiam ſuam
in nullo deteriorẽ facit aduerſarii cauſam,ff.ex quib.cau.in poſ.
3 ea.l.2.in fi.j reſpon. ¶ † Hæc [c] autem cautio,ſiue clauſula Iudica-
c tum ſolui,tria debet continere, ſcilicet ꝙ defendet ipſum re-
um in cauſa,ꝙ dolum non adhibebit, & id quod ipſum uerbum
ſonat,ſcilicet ꝙ iudicatum ſoluet, ff. iudi.ſol l.iudicatum ſolui
d [d]Satiſdare autem,rem ratam dominum habiturum, non tene-
tur procurator rei in perſonali actione:cùm etiam illo ratũ non
habente ipſe teneatur non burſa ſua ſoluere,quod reuocare,nõ
poſſet dominus,ff.de procur.non cogendum.in fi.Porro ubi do
minus reuocare poſſet,uel retractare, quod actũ eſt quod obti-
net in caſibus,ut cùm procurator quaſi defenſor ſine mandato
conuenitur reali actione directa,ſcilicet rei uendicatione,ff.eo.
Pomponius.§.ſed & ideo.uel præiudiciali actione,putà quia ſer
uus contra ꝓcuratorem domini proclamat in libertatem,ff.eo.
non ſolum.§.ſi ſtatus.uel familiæ erciſcundæ.uel communi diui
dundo,uel finiũ regundorum,ff.eo ſi defunctus §. fi.uel officio
iudicis implorato ꝓ in integrũ reſtitutionem, ſcilicet quia res di
citur uendita à reo minore,ut in præ.leg.nõ ſolum §. eſt & alius
caſus.uel cùm tutor poſtulatur ſuſpectus,& ipſe per procurato
rem defenditur,ut in l.non ſolum.§.fin. in his, inquam, caſibus,
quia reus reuocare poteſt.quod per eius procuratorem actũ ẽ,
duplex cautio interponetur à procuratore rei,ſcilicet iudicatũ
ſolui,& rem ratam dominum habiturum ut in præ.concord &
hæ cautiones ante litis conteſtationem peti debent, ut dixi ſ̃.§.
prox.uer.debent autem.

4 † ¶ Actor

ADDITIONES.

a Perſona. ¶ Videtur per hoc non curandum,an procurator rei habeat mãdatum.Solue,vt dixi poſt Innoc.de procur conſtitutis.ſuper iii.gl.
b Verius eſt. ¶ ſecundum Albe.Gal.cuius.fuit iſte verſi.ſequens, de procur. in vlt.col.Dy.tenet in l.ſi fideiuſſor.j.ff.de fideiuſſ.ꝙ procurator releuatus per dominum abſentem, tenetur ſaltem cauere,ut fideiuſſor conſtituentis habeat,cui adhæreat,per legem illam. hoc intelliges per ea, quę dixi ſ̃. de procur,§.vt autem.ver.ſed nunquid talis.
c Hæc ¶.Reuertitur ad gl.j.decre.mandato. de proc.vſque ad verſi.ſed pone.
d Iudicatum ſolui. ¶ Quod quo ad prima duo, hæc cautio ſit ſuperuacua, opponit & ſoluit Roſr.reſpon.de cauſa iud.ſol.poſt princ.ver.item adhuc. primo,ꝙ ſuperuacua non ſit interponenda,patet ff.vt le.no.caue.hæc ſtipulatio.in fi.& extrà de maio.& obe.c.iii.cum concord.vlt.gl.ꝙ prima de defendendo,ſit talis,patet:quia procuratore non defendente mitteretur actor in poſſeſsionẽ,ff.& C.de bo.aucto.iud.poſsid.per totũ,extr.vt lit.non conſtet.quoniam & procurator dicitur defendere dominum, & ſi patiatur talem miſsionem fieri,ff.de procur.ſed & hæ §.fin. De ſecunda idem. nam bene promiſum eſt contra procuratorem,qui dolum committit.ff. de dolo.& eleganter.§.ſi procurator. Ad primam reſpondet,ꝙ cum paſſus miſſionem in reali vel perſonali, vſque ad certum tempus audiatur, magis expedit actori habere ſententiam,& eius executionem,ſi non fuerit appellatum, quàm habere miſsionem. Ad ſecundam reſpondet,ꝙ plus eſt habere hanc cautionem prętoriam, quæ fideiuſſores requirit,ff.de præt.ſtip. l. prætoriæ. quàm habere actionem de dolo:& ſic neutra ſuperflua.

4 ¶†Actor autem vniuerſitatis cautionem de iudicato ſoluendo
non præſtat,quia quaſi dominus intelligitur: ſic & tutor,ff.pro
empt.qui fundum.§.ſi tutor.& argument.ff.rem rat.habe.actor.
C.de admin.tut.l.fi.§.defenſionẽ. ipſe enim ſuſtinet vicem vni-
uerſitatis,& de calumnia iurat in animam propriã : extra de iur.
5 calum.in pertractandis. & ca.ſeq.C.eod l ij.§.ſin autem.† ¶ Itẽ
nec tutor nec curator cauet de iudicato ſoluẽdo,C.de admi.tu.
l.fin §.defenſionẽ ff.qui ſatiſd.cog.ſciendũ.§. tutores. ſicut nec
a verus dominus,Inſti.de ſatiſdat.§.ab eius vero[a].¶†Sed pone,egi
6 contra te ad decem:obtinui:appellas : in cauſa appellationis ſuc
cumbis,& iterũ appellas : in cauſa huius ſecundæ appellationis
pro te interuenit procurator: quærit̃ vtrum ille debeat ſatiſda-
re iudicatum ſolui?Et videtur,ꝙ non,arg. C. de procur. ita de-
b mũ.contra ff.iud.ſol.cùm apud.& C.de procur.l.ij. vbi de hoc[b]
¶ Item nunquid ſubſtitutus à procuratore ſatiſdabit? dic, vt ſ̃.
7 de procu.§.j.ver.ſed & nunquid ſub.¶†Sed quærit̃, vtrum ꝓcu
rator,q ſa diſdedit de defendẽdo,cogat̃ defendere p̃ciſè,an ſuf-
ficiat ſtipulationem committi?Reſpõ.ꝓcurator actoris,qui ca-
uit de defendendo,& receptus eſt ad agendum,præciſe cogitur
defendere,etiam licet agere nolit,vt ff.de ꝓcur.ſed & hæ.§ præ-
ter.niſi ex iuſta cauſa deſtiterit ab agendo,vt in ea.l.ꝓcurator au
tem rei cauit pro ſe, vel pro quo inſcio,vel abſente,dominus ſa
tiſdedit:& non cogit̃ preciſe defendere,ſed ſufficit ſtipulationẽ
committi ob rem non defenſam.Si vero dominus cauit apud a-
cta pro eo præſente,& non contradicente,tunc cogit̃,nec audi
tu, volens dicere,ꝙ ſtipulatio committatur,ff.eo. ſi defunctus'
c & l.non cogendũ §.ii l.filius.§. fin. [c]Regulariter autem vbicun
que procurator nõ cogit̃ defendere, ſi tamẽ actio peritura eſt,
d cogitur,ff.e.mutus §.fi.[d] Vtrum is,qui ꝓmiſit defendere,ſit ad
hoc perpetuo obligatus.not.ſ̃.de procur.§.j ver. ſed nũquid ꝑ-
petuo.Item vtrum procurator cogat̃ appellare, vel appellatio-
8 nem proſequ., vide extrà de procur.non iniuſte. ¶†Item quæri
tur,vtrum reus poſſit releuare procuratorem ſuum extra iudi
ciũ obligãdo ſe ad illud ſub hypocheca reiũ ſuarũ:no.Ber.extr.
de procu.accedens.&c,mandato,ꝙ ſic. Sed contra.nam cum in
prædicta cautione tria contineantur,ſaltem. in duobus videtur
dominus factum alienum promittere , ſcilicet ꝙ ꝓcurator reũ
defendet,& ꝙ dolum nõ committet ex qua promiſſione non
eſſet obligatus,vt Inſt de inut.ſtipu.§.ſi quis alium. & hoc con-
cedit Odof.Quantum ad hoc tamen. quod verbum ſonat , dicit
ꝙ ſe poteſt obligare:& ſic intelligit præ.§. ſi vero. Inſtit.de ſatiſ
dat. Nam etiam proprium factum promittitur , ſecundum ea,
9 quæ dixi ſ̃.§.prox.ver.ſi igitur.& ſeq.ver.ſed quæ eſt.¶ †Credo
tamen,ꝙ ſi dominus diceret ſic : promitto iudicatum ſolui , ſi
ſententia contra me feratur,& promitto me facturũ & curatu-
rum,ꝙ procurator cauſam defendet,& dolum non committet,
procurator per talia verba releuatur à cautione: cum per talia
verba naſcatur obligatio aduerſario:vt Inſti.de inut.ſtip.§. ſi qs
& ff.de verb.oblig.ſtipulatio iſta.& l.in illa ſtipulatione. Sed cũ
hæc ſtipulatio inter abſentes facta ſit,nõ videt valere, cum ver
borum obligatio inter abſentes ꝯcepta:ſit inefficax. Inſt. eo. §.j.
item verborum.ergo per talem obligationẽ non intelligitur re-
leuatus, Ad hoc reſpõderi poteſt,ꝙ licet non valeat verborum
conceptio inter abſentes:tamẽ per prædictam ꝓmiſſionem iu-
dici factam,uel tabellioni, acquiritur utilis actio aduerſario, vt
ſ̃.§ prox.uer.ſed quis recipiet.Si dicas, ꝙ ſpeciale eſt in legibus
ibi inductis: dico ꝙ hoc caſu ſimiliter eſt ſpeciale: aliàs quare
diceret lex,ꝙ procurator rei poteſt releuari à cautione iudica-
tum ſolui per eum,etiam extra iudicium , ut in præ.§.ſi uero.&
iunge hic,ꝙ not.ſ̃.de procur.§ ut autem.uerſi.ſed nunquid talis.
10 ¶† Satiſdatio igitur procuratoris rei extra iudicium , ſic ſcribe
tur.

e FORMA[e].Cum in cauſa , quæ inter B. uel eius procuratorem
ex parte una,& T.ex altera corã tali iudice uertitur,ſeu uerti ſpe
ratur ſuper cẽtum libris,quas idem T. petit,ſeu petere intendit
à dicto B.& Martin.ſe offerret,& diceret ſe ipſius B. ꝓcuratorẽ
eſſe:quia ꝓcurator rei,ſiue dubitet,ſiue certum ſit de mandato
ſatiſdare tenetur,idem M.procurator B.,ꝓmiſit præfato T.iudi
catum ſoluere,dominum defendere,& nihil doli mali in defen-
ſione cõmittere:inſuper ipſe B.dicti M. p̃cibus & mandato ipſi
T. fideiuſſor extitit de omnibus ſ̃. dictis. Hæc forma probatur
in prædictis iuribus Qualiter autem apud acta ſcribetur ſatiſda
tio,uel etiã in ipſo procuratorio,dixi ſ̃.de ꝓcur.§.ut autem.in j.
11 forma¶†Sed [f]querit̃ , utrũ dominus ſatiſdans pro ſuo procu-
f ratore iudicatum ſolui ,, debet adiicere pro omnibus clauſulis
ſtipulationis? prout dicitur in præ.§.ut autem.prope prin. Et ui-
detur,ꝙ ſic,Inſtit.de ſatiſ.§.ſi uero aliquis.Sed dic, bonum & tu
tum eſſe exprimi:ſi tamen tacetur,nihilominus mandatũ ſuffi-
ciens eſt ad releuandum procuratorem:quia omnia comprehẽ-
duntur ſub uerbo Iudicatũ ſolui, arg.ff.de iudi . ſolemus. extra.
de cauſa poſſ.cum eccleſia. Nam & fideiuſſor ſimpliciter obli-
gatus , in omnem cauſam fideiubere uidetur.ff. loc. quæro.

12 ¶ † Sed nunquid dominus ſatiſdans pro ſuo procuratore, iudi-
catum ſolui, debet promittere,quod ipſe intererit tempore ſen
tentiæ , vt patet in præ. §.vt autem.in j. forma. Et videtur quod
ſic,C. de ſatiſ l.vnica.ff.de procur.Pomponius.Sed dic [g] bonum
eſt,ſi fiat : ſed ſi non fit , nihilominus ſufficiens eſt ad mandatum
non enim refert vtrum reus veniat ad ſententiam , vel non , ex
quo legitimè citatus eſt , poſtquam lis èſt conteſtata, & de cau-
ſa liquet , vel liquere poteſt. quod dic , vt ſupra de contu. §. ſe-
quitur.verſ ſi uero agitur.& ſeq. Nec intereſt actoris , reum ſu-
perflua cautione grauare.ff.de procur.non cogendum.§. ſi pro-
13 curator.¶†Sed pone : procurator comparet in iudicio pro reo
citato, exhibens procuratorem , in quo non releuatur à cautio-
ne Iudicatum ſolui : tandem petit ſibi copiam fieri iuriſdictio-
nis iudicis, uel procuratoris partis aduerſæ, & petit diem ad de-
liberandum ſuper eis, uel ad proponendum exceptiones dilato-
torias, uel declinatorias ſibi dari : opponitur ex aduerſo, quod
non debet audiri : imo debet dominus contumax reputari, pro
eo quia non miſit ſufficienter , cum procuratorem non releua-
uerit ab onere ſatiſdationis , nec procurator illam præſtare va-
h leat, ſicut dicit , quæritur quid iuris ? Reſpon. [h] dominus non
eſt contumax , & procurator debet admitti , cum tali mandato
ad hoc , & ad ea , quæ præcedunt litis conteſtationem : & iura,
quæ dicunt procuratorem ſatiſdare, debere, niſi per dominum
releuetur , loquuntur, quando quis trahitur coram iudice , de
cuius iuriſdictione non dubitatur , & quando iudicium firma-
tum eſt ex perſona iudicis, actoris & rei, & iam in principali pro
ceditur : tunc enim ante litis conteſtationem debet ſatiſdare,
quia poſſibile eſt,quod non erit iudicium : quia forte repellet
iudicem,uel actorem:nec ante litis conteſtationem dicitur quis
agere,ſed agere velle,ff.rem ra.hab. ampli⁹ hoc. ff.de in ius uoc.
i quamuis [i] Item quare hoc? & dic,ut in præ.§.vt autem. ¶†Por-
14 ro aliud eſt procurator, ſcilicet cum mandato , & aliud defen-
ſor, ſcilicet ſine mandato : uterque tamen admittitur cum ſatiſ-
datione,ut C.de ſatiſdat.l.unica, in fi.C.de procur. exigendi. qa
nullus in aliena re legitimus defenſor eſt ſine ſatiſdatione, Inſt.
de ſatiſd.§. ab eius uero. & §. ſi uero reus. Si quis igitur ſine
mandato ſe defenſioni alterius offerat , talis erit ſatiſdandi for-
ma.

k ¶ F O R M A [k] In cauſa, quæ inter B. & C. ut. ſupra in prox.
forma, uſque Martinus. iunge , ſe, dicti B. defenſioni obtulit &
quia

ADDITIONES

a Verò. ¶ Gl. prædicta rationem ſubdit , quare aliud in procuratore.
b De hoc. ¶ Gl.ibi dat duas ſolutiones. Prima,quòd nouus procurator , vel
datus poſt litem conteſtatam,ſatiſdat.in cauſa appellationis:antiquus,qui
cõteſtatus fuerat litem principalem ,-non. Secunda, quòd etiam antiquus
ſatiſdat , niſi ſatiſdatio facta in cauſa principali, expreſſerit etiam de cau-
ſa appellationis.& pro iſta parte inducitur: quia licet ſit eadem cauſa,non
tamen eadem inſtantia. C.eo.l.inuitus.& facit quod ſcripſi in regula . con-
tractus.de reg.iur.li.vi in ii.q.Dominus meus in legibus tenebat in præ.l.
ij.procuratorem intelligo dominum principalis cauſæ,& qui in alia ſatiſ-
dederat,non teneri ſatiſdare in cauſa appellationis. Sic etiam diſputauit,
ſed illam non habeo,ſed ſolùm,quod dixi in præce.l.ij. audiui, ſcilicet ſti-
pulationem iudicatum ſolui factam in cauſa principbli ad cauſam appella
tionis extendi.Ad.l.cùm apud.prædictam,reſpõdebat , quòd ibi de ſpecia
li iudice. Sempronio facta fuerat mentio , & ideo ad nullum ſucceſſorem
cauſæ principalis, vel appellationis extenditur ſecus ſi nomen non fuiſſet
expreſſum:facit de offi.deleg.quoniam abbas.cùm ibi no.refert Cy.in ea.l.
ij .hanc reſponſionem non placere Ia. de Ra. cùm illa nominis expreſsio
in l.cùm apud notet.facti accidentiam,non iuris miniſterium. nam idem,
ſi ſimpliciter.eo.tit.l.iij.in prin.Euaſio eſt.l. cùm apud. ſed non decr. quo-
niam.Item illa l.iij.ff.iud.ſol. nõ loquitur de iudice appellationis, ſicut lo-
quitur l.cùm apud.Vnde tenendo opinionem domini,mei,dicam, quòd ſi
cautum ſit iudicatum per certum iudicem ſolui,illo dimiſſo itur ad alium
extincta eſt ſatiſdatio, vt in l.iij. Sed ſi ſtatur coram illo, & iudicat ita , ꝙ
locus eſt ſatiſdationi, ſi non fuiſſet appellatum, uel ſi diffinietur malè appel
latum, ſi ille idem procurator proſequatur cauſam, hæc poſſet eſſe diſtin-
diſtinctio proprii nominis , de qua ſupra: vt proprium nomen fuiſſet ex-
preſſum , locus ſit nouæ ſatiſdationi : aliàs non attentari etiam poſſet hic
nouum, ꝙ nouus procurator rei non tenetur in hac cauſa ſatiſdare, cum de
principalis ſatiſdationis effectu lis pendeat. Item, quia nunc vice actoris
fungitur.
c §.fin. ¶ Item in caſu cle.decr.de procur.c.i.& ibi vide in gl.præciſè. ¶ Ad-
de, vt per Bal.in l.eos.§.cau.C.de appel.Salic.& ibi Bar. in l.2.C.de proc.
Bart.in d.l.cùm apud.
d §.fi. ¶ vbi de hoc:& C.eo ti. inuitus. in vlt. gl.& ſcripſi de procu.accedens
ſuper gl.ij.
e FORMA ¶ Rolandini iij.vbi ſ̃.
f Sed. ¶ ver.iſte cum duobus ſequent.fuit Aegid.ſuarub.xiiij.
g Sed dic. ¶ Secundum Aegi.vt.ſ̃.
h Reſpondeo. ¶ Secundum Aegid.
i Quamuis ¶ Fatebatur Aegi quòd viderat ſeruari contrarium , ſed malè
ſecundum eum,
k Forma. ¶ Rolandini iiij. vbi ſuprà.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

quia nemo idoneus defenſor eſt ſine ſatiſdatione, promiſit præ
fato T. & C. vt ſupra vſque inſuper. iunge B. ipſius M. precibus,
15 &c. vt ſupra. ¶† Sed nunquid venditor eo caſu, quo ad defen-
dendum emptorem admittitur, tenetur cauere de iudicato ſol-
uendo? putà quando vult in ſe iudicium ſuſcipere pro empto-
re, quaſi ipſum etiam inuito actore defendendo: quod facere
poteſt, prout not. C. vbi in rem act. l. j. Et videtur, quòd non
quia ſi abſoluitur, ei prodeſt, cùm non teneatur emptori de eui-
ctione. Si vero condemnetur, obeſt ei: quia de euictione tene-
tur: & ſic cauſa ſua videtur, cùm damnum & lucrum ad ipſum
ſpectat, vt. ff. quando ap. ſit, l. j. §. in cauſa propria. ij. queſt. vj.
biduum. verſi. palàm is. & quia vt poſſeſſor conuenitur, vt ſu-
prà de primo decreto §. reſtat. ver. quid ſi feudatario. & ſequen.
Sed contrarium verius eſt, quia pro poſſeſſione penes alium
conſtituta, conuenitur ſic nomine alieno: vnde ſatiſdet: quia
nemo eſt idoneus defenſor litis alienæ ſine ſatiſdatione, vt ff.
de procur. qui proprio. § j. & l. minor. Item quia defenſore ſine
mandato condemnato, non competit contra dominum actio
16 iudicati, vt ff. de procur. Plautjus. & vide C. de proc. l. j. ¶† Hoc
etiam nota, quòd ſi dominus reuocauit mandatum procura-
toris, & iudicium transfertur à procuratore in dominum, libe-
rantur fideiuſſores procuratoris & pignora ab ipſo data ꝑ iudi-
cato ſoluendo, ff. quibus mod. pig. vel hyp. ſol. l. j. §. fin. Arg. con-
a trà. ff. qui ſatiſd. cog. Iulianus[a] Vtrum pater agens pro filio, te-
neatur ſatiſdare, quòd ille ratum habebit, not. ſupra de ſyndi.
b ver. ſed quæritur [b]. ¶† In ſumma nota, quòd procurator, quem
17 dominus non releuauit ab onere ſatiſdationis Iudicatum ſolui,
poteſt ſatiſdare, ſi vult. & admittetur: alioquin niſi caueat, cùm
non ſit releuatus à domino, condemnatur in expenſis: quod ve-
c rum eſt in ciuilibus [c] & pecuniariis cauſis † In ſpiritualibus au-
18 tem, & in cauſa libertatis, ſiue ſubiectionis alicuius eccleſiæ,
non habet locum cautio de iudicato ſoluendo: quia talis cau-
ſa, ſiue res, non recipit æſtimationem, ff. de rer. diuiſ. l. ſacra. §.
fin. arg. ad hæc extrà de off. d eleg. coram, & de relig. do. c. pe.
quia nec fit commutatio, vel permutatio de ſpirituali ad tem-
porale, extra de rer. permut. ad quæſtiones. & c. fin. extra, de re-
ſtit. ſpol. frequens. §. fin. lib. vi. In ſpiritualibus ergo procurator
cauebit de rato, per quam cautionem fideiuſſores intelliguntur
ff. de procur. ſeruum. §. ait prætor. & in præ. c. coram. Quidam
etiam dicunt, quòd ex tali cautione tenetur procurator ad in-
tereſſe, arg. extra, de arbit. per tuas. Alii contra, quia cauſa ſpi-
ritualis ad quæſtum pecuniarium, ſeu intereſſe deduci non po-
terit, ſed cogi poterit ad impenſas in lite factas reſtituendas, ff.
rem rat. hab. ſi ſine. § cum autem procurator. Hæc autem no-
d ta [d] circa effectum cautionis iudicatum ſolui. nam ſi rei procu-
rator eam præſtiterit, ipſe tenetur ex ea ſtipulatione, & non
dominus: tenetur tamen actione in factum ex re iudicata cum
procuratore ſuo. nam ſi per ſe dominus defendiſſet, ſic tan-
tum ipſe teneretur, nec habuiſſet neceſſe ſatiſdare iudicatum
ſolui, vt Inſtit. de ſatiſ. §. ſed hoc hodie. De cautionibus cura-
toriis & tutoriis, vide ſupra de tutore, & in tit. de cur. In cauſa
autem criminali qualiter accuſatus, vel eius defenſor ſatiſda-
bunt, vide infra. de accuſa. § j.

ADDITIONES

a Iuliànus. ¶ Ibi ſoluitur.

b Sed quæritur. ¶ Parum docebat hæc remiſsio: ſed vide, quod ibi addidi.

c In ciuilibus. ¶ Secus in criminalibus: quia in eis non interuenit procurator: vel indendit, quòd in his criminalibus, in quibus interuenire poteſt quod dic, vt extra de accu. veniens. in & ſuper j. glo. locum habeat, quod de ſpiritualibus ſequitur, & de hoc per Cy. C. de procur. l. i. in penul. q.

d Not. ¶ Secundum Tan. vbi ſupra ver. pe.

SVMMARIVM.

1 *Aedificium habens, quod ruinam minatur vicinæ domui alterius, debet illi cauere de damno infecto.*

2 *Caſus aduentitii non ſunt ſpecificandi, aut computandi, in petendo cautionem de damno infecto.*

3 *Pariete vno tantùm alicuius ruinoſo, an pro tota domo cauebitur de damno infecto.*

4 *Cautionis forma, vbi is, cui nouum opus nunciatum eſt non audet procedere in opere, niſi præſtita cautione.*

5 *Clericus ædificans ſi paratus eſt militi nuncianti ſatiſdare coram epiſcopo ſuo, miles vero non vult recipere, niſi coram ſuo iudice, an ſatiſdatio ſit remiſſa.*

6 *Is cui vſusfructus legatus eſt, in quibus, & per quæ debeat hæredi cauere, & numero ſequenti.*

8 *Pignora, vel fideiußores præſtari debent, vbi idonee, vel ſufficienter caueri præcipitur, vel conuenitur.*

9 *Libelli ſuper diuerſis cautionibus qualiter fieri debeant.*

¶ De quibuſdam ſatiſdationibus extraiudicialibus.

5. §. Eſt quoque & aliud genus cautionis, quando videli-
cet fit ſequeſtratio rei mobilis, de qua controuer-
ſia eſt, quæ res eſt penes perſonam ſuſpectam, quòd cum ea fu-
giat, & poſt illa perſona petit rem diſſequeſtrari: debet enim
a primò ſatiſdare in hac forma: FORMA [a] Cùm res talis pe-
nes P. inuenta ad petitionem H. mandato talis iudicis fuerit ſe-
queſtrata, veniens idem P. & eam diſſequeſtrari petens, promi
ſit ipſi H. vel mihi notario nomine ipſius H. ſtipulanti rem ipſam
ſeruare & cuſtodire, & non baratare, vſque ad finem cauſæ, &
eam reſtituere & conſignare, cui, & quando mandauerit ipſe
iudex: inſuper G. ipſius P. precibus, &c. vt ſuprà. Hæc proban
tur ff. qui ſat. cog. ſi fideiuſſor. in fin. ff. de off. præſi. ſenatuſcon
1 ſulto. ¶† Item eſt & alia ſatiſdatio. nam ſi habes ædificium,
quod minatur ruinam domui meæ vicinæ, debes mihi cauere
de damno infecto, id eſt nondum facto, ſed quod fieri probabi
liter dubitatur: hoc eſt, ſatisfaciendo mihi de omni damno,
quod incurrerem ex ruina ædificii, ſi corrueret, vt ff. de dam.
infe. l. dies. & l. prætor ait. in prin. cuius cautionis forma talis e-
b rit: FORMA [b] Quoniam talis domus T. vt dicitur, domui
P. ruinam minatur, & præcipitium, & ob hoc idem P. ageret &
peteret ſibi de damno infecto caueri, idem T. talis iudicis præ-
cepto promiſit ipſi P. eidem ſatisfacere integrè de omni dam-
no, quod incurrere poſſet ex ruina præfatæ domus: inſuper H.
2 precibus, &c. vt ſupra. ¶† Circa hoc quæritur: ecce habes do-
mum ruinam minantem iuxta meam: peto, vt eam reficere cò-
garis: tu dicis, paratus ſum tibi de damno infecto cauere: vnde
non ſum cogendus reficere: ego vero replico, frater, illa cautio
locum habet ad res duntaxat: & ſic quo ad ædes tantùm, ut ff.
de dam. infect. hac ſtipulatione. in fi. ſed eſſe poterit, quòd uxor
& filii erunt in domo, unde pro ipſis caueri non poterit: quia li-
berum corpus æſtimationem non recipit, ff. ſi quadru. pau. fec.
dic. l. ex hac ff de his, qui deie. uel effu. l. fi. extra de iniur. c. i. tu re
ſpondes, illi caſus ſunt aduentitii: unde non ſunt ſpecificandi,
ſeu computandi, ff. qui, & à qui. ma. lib. non fiant. l. Iulianus. Di-
ſtingue ſuper hoc: quia ſi es diues, reficere cogeris captis pigno
ribus, & mulcta indicta, ut ff. de offic. præſid. præſes prouinciæ
inſpectis. Item ne urbs deformetur, ut ibi, & C. de ædifi. priua. ſi
ut proponis ii. & l. ſingularum. ff. de dam. infect. ad curatoris. Si
uero es pauper, & reficere nequeas, tunc efficere cogeris, ut re-
ficiatur, aut de publico ſoluetur tibi, ut periculum euitetur, ar.
3 ff ad Syl leges. & ff. ex qui. cau. ſeru. pro præ. liber. ac. l. i. ¶† Quid
ſi tantùm vnus paries domus ruinoſus eſt, nunquid pro tota do-
mo cauebitur, an tantùm pro parte illa ruinoſa? Et videtur, ꝙ
pro tota domo, ff. de dam infe. ſi finita. §. ex hoc edicto. Super
hoc eſt diſtinguendum an ſit domus vrbana, vt tunc pro vno
tigno uitioſo caueatur etiam pro tota. domo, vt in præd. l. &
ff. de act. em. & ven. l. Iulianus in prin. An fundus ruſticus: & tũc
tantum pro parte ruinoſa. vt ff. de dam. infec. cùm emptor. §.
c i. [c] ¶† Cæterùm is, cui nouum opus nunciatum eſt, non audet
4 procedere in opere, niſi præſtita cautione de demoliendo, id
eſt, ꝙ amouebit quicquid ædificatum apparuerit in ſolo alieno
extrà de oper. no. nun. c. fin. & ff. eod. prætor ait. cuius cautionis
forma talis eſt:
d ¶ FORMA [d]. Cùm T. denunciaſſet P. nouũ opus, credens eum
ædificare tale opus ſuper tali ſolo ſuo, dictus P. quia ꝓcedere in
opere non audet, niſi ſatiſdatione præſtita, promiſit corã tali iu-
dice ipſi T. de demoliendo, hoc eſt ꝙ amouebit quicquid ædifi-
catum apparuerit ſuper ſolo ſuo: inſuper H. precibus, &c. ut s̃.
5 ¶† Quid ſi clericus ædificãs paratus eſt militi nunciãti ſatiſdare
coram epiſcopo ſuo, miles uero nõ uult recipere, niſi corã ſuo
iudice? Reſpõ. uidet̃ ſatiſdatio eſſe remiſſa, cũ clericꝰ de iure ſa-
tiſdare uelit: ar. ff. e. p̃tor ait. §. ſi qs paratus. nã actor debet ſequi
forum

ADDITIONES.

a Forma. ¶ Rolandini vj. vbi s̃.

b Forma. ¶ Rolandini vij. vbi s̃.

c §. j. ¶ Vt intelligat Canoniſta: ſi pars domus minatur ruinam, & domus eſt vnita & contexta, miſſo fit in totam: quia pars non ruinoſa ſequi poſſet ruinoſam: ſi verò domus eſt ampla, ita ꝙ ille timor ceſſet, mittitur ſolùm in partem. In agris autem ceſſat illa ratio. Vnde ſi per agrum tuum vel arbores timeo ex ipſa ruina damnum inferri ædibus meis, vel vineæ, vel ſegetibus, & tu non caues, in illorum ſolùm poſſeſsionem mittar: non enim agrum contiguum poſt ſe traherent, ſicut ædes ædem. hoc vult iſte §. & §. ex hoc ſuperius alleg. & l. fluminum, eod. titul. §. item apud Viuianum.

d Forma. ¶ Rolandini viij. vbi s̃.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

a forum rei[a]¶†Is quoque,cui uſusfructus legatus eſt,debet caue-
re hæredi per pignora & fideiuſſores,ꝙ utet & fruetur ſalua re-
rum ſubſtantia,& ſaluis immobilibus rebus, q̃ uſu non cõſumũ
tur,ad arbitrium boni uiri:& ꝙ pecuniã, ſi quam habuit uel ha
bebit,ad æſtimationem bonorum,quæ uſu ↄſumuntur,& in hæ
reditate inuenta fuerunt in morte ſua, hæredi, ſeu hr̃dibus eius
reſtituet:extr.de pignor.c.ſi.ff.d' uſufru.l.j.ff.de uſufruc.ear. rer.
7 quæ uſu conſum.per totum.Inſtit.de uſufru.§ j.& ij.¶† Quid ſi
prius quã caueat,agit ꝓ pecunia hr̃di ſoluta, quæ ſibi debebat,
& in ꝓceſſu cautionẽ offert?& uidet,ꝙ non ſit audiendus.C.de
uſufru.l.j.quia in initio eſt præſtanda. Sed dic contrà, arg. ff de
8 pig.act.ſi rem. ¶† Et nota, ꝙ ubi idonee uel ſufficienter caueri
præcipit,uel ↄuenit,pignora,uel fideiuſſores præſtari debent ff.
mand.Paulus reſpondit.in fi.ext. de pign.c. fi. Quid ſi dictũ fuit,
ꝙ plenè,uel ad ſenſum ſapiẽtis caueat?dic,ut ĩ.de emp. & uẽd.
9 §.i.uer.ſed quid ſi,& ſeq.¶†Qualiter autem libelli ſuper diuer-
ſis cautionibus concipient uide ĩ. in tractatu libel. in tit. de pig.
& aliis cautionibus,§.ſequitur.De cautione uero,quàm præſtat.
abſoluendus ab excommunicautione,not. ĩ.de ſen. §. ut autem.
b uerſi.porro quia[b].

ADDITIONES.

a Forum rei. ¶ Nõ obſtat de no.oper.nun.c.pen.quia ille officialis archidiaco.ex ſpaciali iure erat iudex illius loci,vt ibi ſcripſi. ¶ Adde ver.ĩ.ſeq. & nota,ꝙ nomine cautionis regulariter ſola ꝓmiſsio intelligit, l. ſancimus. C.d' verb.ſig.Sed cùm adiicit Idonea,intelligimus fideiuſſores,vel pignora,ff.mãd l.mãdato Titij.§.ſi de fideic.lib.ergo.§. adiici. Sed nũq d,cũ dicit Idonea,ſufficit hypotheca? Videt,ꝙ ſic,vt not.in d.§.& videt caſus.C. de omni agro deſer.l.quicũq; Sed dicebat ſemel papa in ↄſiſtorio,ꝙ nõ faciebat:q̃a ibi eſt ſpeciale,vbi dicit obligatis fundis,idonee caueat : ſed nõ dicit,ꝙ idonea cautio ſit obligare fundos.facit de fun.pa.l.q cũq;.&d' loc. præd.ciuil.lib.xi.Et ꝙ nõ ſufficiat facit tex.q dicit Pignora.Et pignus eſt, qd' trãſit ad creditorẽ & hypotheca nõ trãſit,vt ff.de pig,act.l.ſi rem. §.ꝓpriè.& melius eſt poſsidere,q̃ à poſsidente petere, vt l.is.q ff. de rei vẽd. & minus eſt dare fideiuſſorẽ,q̃.pignora : quia licet prætoriæ ſtipulationes perſonas deſiderẽt,tamen ſi dant pignora,ſatisfit: q̃a plus videt dare,vt l. ꝓtoriç. &ibi not.ff.de preto.ſtipula. nã cũ tutius eſt pignori incũbere,quã in perſonã agere. Inſt.de oblig.quæ ex delic.§.furti.arg.tamẽ ↄ 23.q. fi.vt pridẽ.& qd' ibi not.& fideiuſſor eſt ꝑſonaliter obligatus,l. blãditus. C. de fideiuſ.& tamẽ melius eſt dare fideiuſſores. q̃ hypothecã,C. de epiſc.& cleric.l.omnes.§.in hac.& in auth.de ſanc.epiſc.§.ſi quis.col.9.vbi dat priuilegiũ clericis,ꝙ non dent fideiuſſores,ſed ꝓmittant cum hypotheca.Et videt caſus ff.vt leg.no.ca.l.filio. Sic multò minus eſt dare hypothecã, q̃ pignora:cùm plus ſit dare hypothecã q̃ fideiuſſores.ſed videt ĩ.regula,plus cautionis.ſed dic,& ibi loquitur de pignore: tamen ↄ videt ſentire de hypotheca.Hæc Oldr.conſil.68.nomine cau. ¶ Adde vlterius ad hanc materiã cautionis,an & quãdo requiratur ſufficiens cautio,ſcilicet pignocratitia, vel fideiuſſoria,vel nõ?glo.fin.& ibi ſcribẽtes in c.j. extrà de ſequeſt. poſſ.& fru.aliam in verbo Idoneam,in c.fi.extrà de pig.item gloſſ.in verbo Sufficienti,in c.ex publico.extr. de conuer. coniug. item adde gloſſ. & ibi do.Abb.Sic.in ca.ad noſtram.el.j.extrà de iureiur.& ibi nouiſsimè per dom.Felin.Aduerte tamẽ,ꝙ iuratoria cautio eſt valde ſufficiẽs,& melior q̃ fideiuſſoria,vel pignoratitia: vide gloſſ.in cap.de benedicto.xxxij.q.j.

b Porrò quia. ¶ Amicus accuſati de crimine capitali, allegans pro illo iuſtas cauſas abſentiæ,an teneatur cauere de illo præſentando,cùm ceſſabũt cauſæ?dixi s̃.de defenſore,ſuper rub.

ADDITIONES NOVAE.

* An in prætoriis ſtipulationibus promiſſor teneatur promittere certam pœnam,not.in l.fin.ff.de præto.ſtipu.
* An in bonæfidei iudiciis debeat ſatiſdari, vel ſufficiat nuda cautio not. in l.in omnibus de iudi.
* Pone aliquis ſatiſdedit de iudicio ſiſti, & iudicato ſoluendo, poſtea adhuc iterato ſatiſdedit,an videatur à prima obligatione receſſum,vt ſic primi fideiuſſores dati dicantur liberati,Bar. in l. vranius.de fideiuſ.
* In l.quod meo.de acquir.poſſe.ibi,poſsidetur,&c.ſic ergo videtur ꝙ omnes venditores rerum debeant ſatiſdare de iudicio ſiſti,quia illi qui vendunt nomine illorum quibus res venduntur, ſe omnium rerum conſtituunt poſſeſſores. ſic ergo non poſsident, vt hic,ergo ſatiſdant,vt l. ſciendum.qui ſatiſ cog.
* An in ſatiſdationibus iudicialibus poſsit quis ſatiſdare cum pignoribus, ſicut cum fideiuſſoribus.gl.in l.j. qui ſatiſ.cog.not.in l.prætoriæ.de prætor. ſtipulat.
* Si promiſi aliquem ſiſtere in iudicio ſub pœna, & die certa,& illa die fuit infirmus,ita ꝙ non potui eum ſiſtere in iudicio, an tenear. Gui. de Cu. ꝙ non in l.ſed & ſi quis. § quæſitum.ſi quis ſi cautioni.
* Pone ꝙ promiſi.aliquem præſentare coram poteſtate,non adiecta die, poſtea mutatur poteſtas:ſucceſſor petit à me ꝙ ipſum præſentem,cui tenear not.in l.ſi finita.in prin.de dam.infec.& l.3.in prin.& l.cũ apud.ff. iudi. ſol.
* In aut.generaliter.C.de epiſ.& cle.dicit Bal.ꝙ cautiones iudiciales introductæ per ius ciuile,vt puta per conſtitutiones principis,vel per ſtatutum requirunt fideiuſſorem:& hoc ideo, quia redactę ſunt ad inſtar prætoriarum,vt not.in l.quinta.de verb.oblig.
* In l.ſi deceſſerit,§.ſi verò ꝓ ↄdemnato.qui ſat.cog.Bar.ponit vnam cautelam de illo qui ꝓmiſit aliquem præſentare,qui aufugit: & ille qui ꝓmiſit ipſum præſentare, hoc videns, fecit ipſum exbanniri ex alia cauſa,de qua hic per ipſum.& Cynus in l.exceptionem.de except.
* Vbi remittit ſatiſdatio ꝓpter paupertatẽ alicui, tenet ſaltem cauere ſub pœna.l.in l.ij.§.ſed ſi dubitetur.de iudi.& in l.filio.vt lega.no.ca.& l. fi.eo. tit.& l.fi.de ꝓto.ſtipul.& l.4.ſi quis cautio.& l.2.qui ſatiſd.cog.& in Rubr. iudicatum ſolui,& l.niſi.§. quamuis.ff.ſi cui plus quam per leg.falci.
* Quid ſi forma Authenticæ generaliter omittatur circa ſatiſdationem,an ꝓceſſus ſit nullus, Bal.in dic.auth.dicit ꝙ valet, & in qualibet parte iudicij poteſt ſuppleri iſte defectus, nam iſte ordo non eſt de forma iudicij,ſed eſt quoddam præambulum .ordo enim iudicii,propriè non ↄſiſtit in præparatoris iudiciorum. vnde quicquid omittatur circa præparatoria iudiciorum,non vitiat:excepto libello.
* Quid ſi iudex accipiat ſatiſdationem abſente parte, an ex hoc acquiratur ipſi abſenti,not.in dicta authent.per Bald. vbi multa bona dicit.
* Si condamnatus ſum tibi ad dandum,& antequàm tibi tradam fundum, conuenior ab aliquo,an ratione iſtius fundi euitabo ſatiſdationem, not.in l.ſciendum.qui ſatiſ.cog.
* An ſi per contumaciã ſis paſſus miſsionem in poſſeſsionem cauſa rei ſeruandæ,ſi poſtea reuocaueris,& litigas,an non obſtante ꝙ recuperaueris,tenearis ſatiſdare,no.in auth.de exhib. re. §.ſi verò. in fi. fac.c. qm̃ frequenter.extr. vt lite non conteſ.
* An in ſatiſdationibus quæ fiunt per dominos procuratoribus ſuis,debeat interuenire hypotheca bonorum:videtur tex. ꝙ ſic.Inſt.de ſatiſ.§. vbi.& de hypoteca.
* Nota ꝙ difficile eſt extra patriam ſuam fideiuſſores dare:& ideo eſt neceſſaria nuda cautio,l.ij.§.ſed ſi dubitetur.in fin.de iud.
* Nota,ꝙ licet regulariter quis non admittat ad agendũ ſine mandato,hoc fallit vbi res vel actio eſt peritura: & hoc per l.j.in prĩ.de neg.geſt.per Iac. de Rauen.
* Qualiter debet cauere ille qui ſuſcepit iudicium animo nouandi in actione reali,not.in l.3.ff.de alie.iudi.mu.ca.fac.
* In l.ſi is à quo.§.ſi ſemel.vt in poſſeſsio.leg.dicit Barto.ꝙ ſi quis vult facere capere aliquem tanquam ſuſpectum ex forma ſtatuti ꝙ ſi cauſa ſuſpectionis ſuberat tempore quo cum eo contraxit, non poteſt facere capere: ſecus ſi poſtea, vt l.ſi creditori.de priuileg.credit.
* Item nota ↄ iuramentem de ſuſpecto,qualiter iſta ſuſpicio probet. dic ꝙ in ſuſpicione quæ prouenit ex animo, ſufficit iuramentum, vt l. præſenti. de his qui ad eccl.confu.Sed an pars debeat citari,not.in l.ait prætor.§.ſi debitorem.quæ in frau.credit.& l.interdum.§.furem.de furtis.& in l.ſi creditores.de priuil.credit.cum ſimilibus.
* Pocurator vel defenſor qui comparet ad allegandum cauſas abſentiæ, non tenetur ſatiſdare, not.in l.in eo.§.nemo.de reg.iur .& l.ſi verò.§. de viro.ſolu.maturi.per Dy.
* An procurator conſtitutus ad ſententiam audiendam, teneatur ſatiſdare iudi.ſol.not.in l.nihil.de procur.
* Nota ꝙ procurator actoris,etiam ſi conſtet de mandato,debet cauere de defendendo,ſi reconueniatur.Sed nunquid iſta ſatiſdatio debeat præſtari per ꝓcuratorem actoris ipſi reo antequam ipſe reus porrigat libellum ſuę reconuentionis, vel tantum poſtea Cynus & Bald.in l.j.de ſatiſdan. Bar. in l.ſeruum.§ ait prætor.de proc.& ibi etiam Bal. & not.in l.ſed & hoc §. defendere ff. de proc.
* An cautio de rato poſsit fieri ſub conditione.Bar.in l.inter quos.§.alieno. de proc.& l j.C.eo.per Cynum.
* Forma & modus interponendi cautionem de rato. no. per. Bar. in l. cum peteret.ff.rem rat.hab.
* Nota ꝙ ſi quis habet inſtrumenta cauſæ præſumitur procurator, vt ſic admittatur cum cautione de rato.Bar.in l.vulgo.de adminiſt.tut. Inn. c.coram dilecto.de offi.deleg.
* Si aliquis agat procuratorio nomine pro me,& antequam habeã ratũ deceſsi,in hæres meus poſsit ratum habere.not.in l.ſi is cui.ff.rem ra.hab.
* An ſatiſdatio ꝓcuratoris rei de cuius mãdato dubitat,q̃ eſt de iud. ſolũ, debeat offerri.& ſi non petat,vel an poſsit omitti.Iac. Butri. ꝙ non debet dari niſi petat.l.qui proprio.§.qui alium.de proc.Alberic. in.l.j.C.de ꝓcu.
* Nota ꝙ vbi principalis eſt diues,vel idoneus,non curatur de fideiuſſore, ſi non eſt idoneus, vt dicit gloſ.in l.mulier.de iure dot.quæ incipit,forte.
* An procurator releuatus ab onere ſatiſdandi, ſaltem teneatur promittere,Cynus in l.j.de ſatiſdan.& in l.ſi defunctus.de procu.
* Nota ꝙ coniuncta perſona agendo non facit committi ſtipulationem de rato.no.in.l.procurator.rem ratam haber.
* In l.quotiens.qui ſati.cog.hæc lex facit,ſi ex forma ſtatuti debet ſatiſdari de reficiendo expenſas, antequam accuſet quis de falſo,ꝙ ſi dedit fideiuſſorem illum qui non potuit obligari,poterit obiici ꝙ ꝓceſſus non tenet,q̃a non eſt ſadiſdatum.Iaco.Butri.& Bart.
* In l.fideiuſſor.qui ſat.cog.nota,ꝙ ſi recipis fideiuſſorem qui habet priuilegium.& dubitas ne vtatur priuilegio:debes dicere,ego recipio te, tñ proteſtor ꝙ nolo ꝙ vtaris priuilegio fori,q̃a ſi non ↄdicit proteſtationi ſibi ꝑ te factæ,videtur acquieſcere.Bal.
* Si aliquis defendens aliquem abſentem,ſatiſdet de iudicato ſoluendo,poſtea factus eſt ꝓcurator legitimè à dicto abſente,vel ſibi mortuo ſucceſsit: & ſic videntur fideiuſſores liberati.per.l.j.§.fi.qui.mo.pig. vel hyp. ſol. & per l.ſi ante.in fi.iudic.ſol. Sed quid ſi actor dicat,licet tu ſis procurator effectus,vel hæres intendo te ↄuenire,& eſſe tecum in iudicio,tanquam cum defenſore,vt ſic fiediuſſores dati per te mihi teneant: an hoc poſsit dicere Iaco.de Are.in dicta.l.ſi ante tenet quod ſic.
* Item quid ſi iudicium in dominum transferatur, an ſtipulatio committatur,nota.in dicta.l.ſi ante.
* Sed nunquid antequam committatur ſtipulatio de rato teneatur ſtipulator denunciare.& inquirere an ſit aliquis alius uolẽs defendere,not. in l.3. §.ob rem non defenſam.iud.ſol.
* Quid ſi fideiuſſores primò dati efficiantur non ſoluendo,an adhuc denuo debeat ſatiſdari,no.in l.qui ſatiſdare.de fideiuſſo.
* An ſyndicus conſtitutus ab vniuerſitate debeat ſatiſdare gl.Inſti.de ſatiſ. §.ſin autem in gl.2.& gl.in c.j.ext.de ſyndica.& l.item eorum.§.fi.quod cuiuſque vniuer.
* An procurator in rem ſuam tene[illegible] ſatiſdare,gl.ꝙ ſic in l. ſi procurator

§.ſi.per contrarium.de procurat.in gl.magna.
* An mulier poſsit petere cautionem à marito pro rebus dotalibus,no.in l. qui bona.§.qui damni. de dãno infect. ¶ De ſatiſdatione quæ petit ab aliquo ne ipſum offendat,no.in.l.qui bona.§.ſi quis iuxta. de dam. infec. & l. ſed & ſi ſuſceperit.§.ſi.de iudic.& Guiliel.de cu.in l.illicitas. de offi. præſi.
* Si promiſi præſentare aliquem coram poteſtate, non adiecto aliquo termino, ſucceſſor ſuus vult quod ipſum preſentem,an teneat. Vber.de Bobio dicit ꝙ nõ elapſo anno,vt l.ſi finita.de dam.infect.& l.3.& l. cum apud iudi.ſol.

¶ Bald, De ſatiſdationibus

ETIAM receſſurus ſuo nomine ꝯuentus in curia nõ tenet ſatiſdare Iudicatũ ſolui ꝑſertim clericus.§.dicto. ver.ſed pone. G. niſi eſſet receſſurus cũ re alterius.l.fideiuſſor.in fi.ff.qui ſatiſda.cog.Bal.q d de ſeculari,ver.q d ſi ſecularis.G.¶ Quãdo dicat dubitari de mãdato,dic,vt in §.viſo.ver.ſed qualiter poteſt.C.de proc,l.j.per Cyn.& Iac.But.exẽplum:ſi tabellio, qui fecit inſtrumentum, negatur tabellio, vel ſi per unum teſtem probet, & ſimilia,ver.ſeq.G.¶ An cautio rati habeat locũ in arbitris,in d.§. viſo.ver. item.G.¶ Procurator etiam non releuatus pt opponere declinatoriam, §.expedito.ver.ſed pone.quod eſt no.¶ Cautio damni infecti ꝓſpicit damno pecuniario:quid,ſi timetur de periculo perſonarum?§.eſt & aliud.ver. circa hoc.¶ Forma cautionis damni infecti, item de opere demoliendo, item fructuaria,ibidem G.

¶ De interrogationibus,quæ fiunt ante litem conteſtatam [a] Rubrica.

a
b QVoniam [b] petitorium iudicium fruſtrà intentatur, ſi reus non poſſidet,nec dolo deſierit poſſidere, ideo interrogari debet, an poſſideat res petitas, vt ff. de rei vend.q petitorio.& l. ſi in rem actum ſit.& extr.de exceptionib.aduerſario.idcirco de interrogationib.quę ante litem ꝯteſtatam fiunt,videamus, dicentes: In quibus caſibus & qualiter fiant interrogationes:&,quis ſit earum effectus.

ADDITIONES.

a Pileus fecit de hoc rubricã iſti ꝯſonã,in fi.ſuæ primæ partis ¶ Tã cr.in vl. rubrica ſedæ partis. ¶ Ioã.ꝑ Deo,lib.Iud.parte 2.rub.4.principali. ¶ Bonagui.fecit rubricã de interrogationibus,ſed ñ reſtringit, vt auctor imò de his nõ tractat.niſi remittendo. ¶ Aegi. rubricam fecit, vt auctor, & eſt 38.in ordine. ¶ Alb.Gal.poſuit generalem rubricam de interrogationib. & principalius de his tractat. ¶ Guid.de Suz de his in princip. operis.
b Quoniam ¶ Iſtud principium vſque ad ver. ſciendum. quaſi ad literam fuit Tan.vbi s̃.

SVMMARIVM.

1 *Interrogationes ante litis conteſtationem decem caſibus ſunt faciendæ.*
2 *In petitione hæreditatis quæ ſint interrogationes neceſſario faciendæ.*
3 *Allegatum non probare, vel nihil allegare, æquiparantur.*
4 *Interrogationibus ante litis conteſtationem non eſt indifferenter, vel quo ad fundandam principalem cautionem, vtendum, ſed ſolum quo ad viæ agendi præparationem.*
5 *Interrogatorium quomodo ab aula receſſiſſe intelligatur.*
6 *Interrogationes hodie ſunt iudicis officio faciendæ.*
7 *Libellus an ſuper principali ſit ante factas interrogationes ante litem cõteſtatam dandus.*
Interrogari an poſſit quis pluries ſuper eodem facta.
8 *Forma ſcribendi reſponſiones ad interrogationem factas.*

¶ Interrogationes quibus caſibus,& qualiter fieri debeant.

1.§.Sciendum eſt igitur,ꝙ generaliter iudex põt ſemper interrogare, ante litis ꝯteſtationem,& poſt,& vbicunq; ipſum æquitas mouet, etiam poſtquã fuerit in cauſa ꝯcluſum:quod dic, vt j̃.de poſitio.§.3.& §.4.& 6.
a & per totum [a] ¶ †In decem tñ ſpecialibus caſibus fiunt interro
1 gationes ante litis ꝯteſtationem. ¶ Primus, ſi agatur ꝯ̃ aliquem tãq̃ ꝯ̃ hr̃dem,interrogetur,an ſit hæres defuncti, cuius noĩe cõ
b uęnitur [b]. ¶ Secundus,ſi reſpõdet ſe hæredem, interrogetur, an
c in ſolidũ,vel quota ex parte ſit hæres,ff.de interroga.act.l j. [c] &
l.qui interrogat. ¶ Tertius,ſi reſpõdeat ſe hr̃dem in ſolidum vel
d pro parte,quæratur,qualiter ſit hæres,an ex teſtamento [d], an vero ſuo nomine ſit ei quæſita hęreditas,vel per eos, qui eius iuri ſubiecti ſunt,ff.e.ſi ſine.aliàs incipit,ſi defenſor.§.illud. ¶ Quareſt cùm agitur noxali iudicio, ſcilicet an poſſideat ſeruũ, cuius nomine noxali iudicio agitur ff.eo.ſi quis interrogatus. ¶ Quintus,an poſſideat hæreditatẽ,quæ petitur, & pro qua parte ff.eo. non alienum.& l.qui ſeruum.§.fi. ¶ Sextus,an ꝯuentus poſſideat peculium ſerui, vel filii:qui ꝯtraxiſſe dicitur,cuius nomine agit, vt in præ.l.ſi ſine. ¶ Septimus,cuius ætatis eſt nunc ꝯuentus, cũ de eius ætate dubitat,ff.eo.de ætate.in prin. ¶ Octauus,an ædificium,ex quo damnum dari timetur,& cuius nomine petit caueri de dãno infecto,ſit ſuum, vel quota ex parte, eo.tit.ñ alienũ. & l.qui ſeruum in fi. ¶ Nonus,an quadrupes, quæ dãnnũ dedit ſua ſit,ff.eo.l.ſi quis in iure. ¶ Decimus eſt in rei vẽdicatione,vbi queritur,vtrũ poſſideat rem petitiam, vel dolo deſierit poſſidere?Si reſpondet ſe poſſidere,ſed pro parte:quærat, pro qua parte vt in præ.l. qui petitorio. & in l. præ. qui ſeruum.§. fi. Si verò neget ſe poſſidere,cùm poſſideat,hoc ꝓbato,dabitur res actori licet nil de iure ſuo probanti,ff.de rei vend l.fi.aliàs eſt pen. Veruntamẽ titulũ ſuæ poſſeſſionis,vel vtrũ res ſua ſit, non cogitur qs dicere in rei vendicatione, C.de pet. hære.l.cogi.in prin.2.q. v.§ j.ff.de rei vend ſed in ſpeciali.in petitione hr̃ditatis ſic, vt in
2 prę.l.cogi.in fi. ¶ †Sciendum [e] quoq; eſt,ꝙ in petitione hęredita
e tis fiunt ſpeciales interrogationes & neceſſarię: quia non ꝯuenitur niſi is,qui pro hęrede,vel pro poſſeſſore poſſidet,id eſt, qui ſe putat hęredem,vel nullam cauſam poſſidendi habet:ſed poſſidet,qa poſſidet,vt ff.de pet.hær.pro hærede.& l.regulariter. Prima ergo interrogatio eſt,an poſſideat.vt in præ.l. qui petitorio. & ſi negat,petam à iudice,vt me mittat in poſſeſſionem ſaluo iure alterius,vt in præd.l.q ſeruum §.fi ſi volo eum cõuincere de mẽdatio,hoc ipſo ad me transfertur poſſeſſio, q̃uis nõ ꝓbẽ de ꝓprietate,ff.de rei vend.l.fi.ſi vero ꝯfitetur,interroget ſcdo,an ſit hr̃s,& ex qua parte?vt s̃ in prin.Si neget,tertio q̃rat,cur poſſideat,ff.de peti.hr̃.q interrogatus.& alleget titulũ ꝓ donato,vl ꝓ emptore,vel pro dote & probet, vacat petitio hæreditatis.
3 ¶ †Si vero nõ alleget,vel allegatũ ñ ꝓbet,qa hæc duo æquiparãtur,vt extra de deci.dudũ §.j.de ꝯceſ.ꝑb.cũ ſu p.& c.ex parte. ff. de proc.q̃ oĩa tũc ꝓ̄ſumitur ꝓ poſſeſſore poſſidente,ff eo. ꝓ hr̃de. ¶ Si aũt alleget aliũ titulũ,putà emptionis,quęrendum eſt,à quo emit,ff.de diuerſ.& tẽp ꝓ̄ſcri.in vſucapione.§. itẽ adiiciẽdũ Poteſt enĩ eſſe,ꝙ emit à furioſo:& ſic titulus iſte habet ꝓ ñ titulo,ff.de pet.hę nec vllã.§ j.vel ab abſente. q nõ tenet utili petitione hr̃ditatis,ut ea l § ſi qs.& iõ per iudicem eſt cogẽdus,ut in prę.l.ubicũq; Quod ſi dicit ſe emiſſe à ꝓ̄ſente & ſanæ mẽtis,q̃ratur de pretio:qa põt eſſe,ꝙ pro exiguo pretio emit, & ideo tenetur,ut in præ.l.nec ullã.§ ſi quis. ¶ Itẽ ſi dicit donatũ,quærat à quo?ut C.eo.l.j.Et ꝙ reſpõdere teneat,probatur C.de fur. ci-
f uile ext.de alie:iud.mut.cã fac.c fi.Et dicit dñs meus [f] ꝙ ſuper titulo allegato lis dẽt ꝯteſtari,arg.extra,de renun.ueniẽs.§.j.& de lit ꝯ: eſt.c.i.& iuramẽtũ de calũnia ꝓ̄ſtari dẽt.ar.ff. ad exhib. the
4 ſaurus ¶ †Illut aut nota,ꝙ uſus ꝓ̄dictarũ interrogationũ ab aula receſſit,& in deſuetudinẽ abiit,nec eis hodie utimur. niſi poſt litẽ ꝯteſtatã,nec añ qs cogit rñdere,ut ff.de interr.act.l.j.§. inter-
g rogatoriis.& hoc tenet dñs meus ad literã [g].Sed Dñi legũ exponũt ibi,ñ cogit,uerũ eſt.iure actionis,ſed officio iudicis, bene cogit ante litis ꝯteſtationẽ rñdere, ut ibi in prin.qđ dic.ut no.in ꝑ̄. §.& j̃.uer.ꝓx.Et dicũt,ꝙ ante litis ꝯteſtationẽ interrogabit de ſcientia tãtũ:poſt uero de credulitate tãtũ.ut C.de iur.cal l.ij.& in præ l de ætate.§.nihil.& in auth.de his,q ingr.ad app § fi.Alii uero dicũt.ꝙ ante litis ꝯteſtationẽ,& poſt interrogabit de cre-
h dulitate,ut ea.l.not.reſp.j.Roſ.dicit [h],†ꝙ interrogatoriũ ab au-
5 la nõ receſſit:imo remanet adhuc,ut ꝓbat ff.eo.l.pen & quaſi ꝑ totũ ti.licet uideat ꝯ̃ j̃.de poſition.§ j.in prin. Et in præ. lege loquit de quadã ſolẽnitate antiqua,ſub qua fiebãt interrogatiões quę hodie ſublata eſt,ſicut & formulæ & impetratiões actionũ, ut C.de formul.l j.& ij.Vel ſecũdum eum,põt dici,ꝙ interrogationes durãt adhuc,ſed interrogatoriæ actiones ſunt ſublatę. & hoc innuit rubrica illius tit.q̃ ſic debet exponi, de interrogationib.in iure faciẽdis:ſupple,quæ adhuc ſtãt: & de interrogatoriis
6 actionib.ſupple,quę in deſuetudinẽ abierũt, ¶ †Hoc quoque notandũ eſt,ꝙ interrogationes fiunt hodie,ut præmiſſum eſt,iudicis officio,ff.de ĩterrog.act.l.j.& in aut.de his, q ingre. ad app. §.fi qa res iſta nõ requirit plenã,ſed ſummariã inquiſitionem.ff. eo.uo-

ADDITIONES

a Per totum. ¶ Hunc caſum, quem autor pręmittit, communiter alij ponunt vltimo.
b conuenitur. ¶ Olim nõ tenebatur huic rñdere ille,cui mota erat quæſtio hæreditatis,ff.eo.tit.& quia.§.interdũ. Et ratio huius ibi in tex.hodie ſecus,ex quo poſsidet.C.de pet.hę.l.fi.§.fin autẽ j.Ceſſat ergo dictũ,qđ ſumebãt aduocati ex §.interdũ.ſ.ꝙ cum ciues adſtringunt ad bona ſua deſcribẽda,ñtenent illa deſcribere,ſuꝑ quibus lis mouet.Tu dic ꝯ̃,deſcribẽt tñ ea, vt alia:aliàs prompta eſſet fraus,quæ ceſſat in caſib. legũ. G qui admit.ad bo poſ.quãdiu.& de bõ.poſ ſecũdũ tab.l.j.quæ iudicebat ad idem.
c l.i. ¶ Vbi numerantur hi caſus.& ext.de iur.calum.c.pe.in vlti.gl.
d Ex teſtamento. ¶ Sup.vel ab inteſtato: & vt dixit Azo in Summa hu. tit. multũ inter hęc intereſt,ꝓpter legata & ſubſtitutionesq̃ debẽt:& veniunt ex teſtamento,& non ab inteſtato,vbi aliud non exprimatur, C. de fideicom.eam,quam.
e Sciendũ. ¶ Scire debes,ꝙ cũ Hoſti.in Sum.de iud.§.3.ſub §.fiunt autem aliquãdo.enumeraſſet ĩterrogationes,de quib. s̃.ſtatim ſubmiſit hũc ver. illud autem.pro regula:quare,quaſi totum,quod in iſto §.ſequitur.
f Dominus meus. ¶ Vbi s̃.ver.item puto.
g Ad literã. ¶ Hoc plus habeo in Hoſt.Hoc intelligendũ, ꝙ nõ vtimur indifferenter,vel quo ad fundãndã principalem cautionem ſed ſolum, quo ad viæ agendi præparationem.
h Dicit. ¶ In ſuo tractatu poſitionum,de quo dicã j̃.de poſit.in prin.